

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Středisko mezinárodních studií Jana Masaryka

Obor: Mezinárodní politika a diplomacie

**Otázka bezpečnosti Jižní Koreje s důrazem na
problematiku jaderných zbraní**

(diplomová práce)

Autor: Bc. Zuzana Grossová

Vedoucí práce: Ing. PhDr. Radka Havlová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci „Otázka bezpečnosti Jižní Koreje s důrazem na problematiku jaderných zbraní“ vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne

.....

podpis studenta

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. PhDr. Radce Havlové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi při psaní práce poskytla.

Obsah

Seznam zkratk.....	5
Úvod	6
1 Koncept bezpečnosti.....	8
1.1 Dimenze národní bezpečnosti	8
1.2 Bezpečnostní dilema a bezpečnostní záruky.....	10
2 Jaderné zbraně	11
2.1 Rozložení jaderných sil ve světě.....	12
2.2 Kontrola zbrojení a šíření jaderných zbraní.....	14
2.3 Jaderné odstrašování	21
3 Bezpečnost v severovýchodní Asii.....	23
3.1 Mezinárodní spory v regionu	25
3.2 Situace na Korejském poloostrově	26
3.3 Role Severní Koreje v bezpečnosti regionu severovýchodní Asie	27
4 Jižní Korea a jaderné zbraně.....	31
4.1 Dimenze národní bezpečnosti Jižní Koreji a role Číny	36
4.2 Role Spojených států a jejich jaderné zbraně v Jižní Koreji.....	41
4.3 Zapojení v mezinárodních organizacích	45
4.4 Obrana Korejské republiky	47
4.5 Změny politických představitelů Jižní Koreje a USA	51
4.6 Významná diplomatická setkání roku 2018 vztahující se ke Korejskému poloostrovu	52
Závěr.....	56
Seznam literatury.....	59
Seznam grafů	66
Seznam příloh.....	67
Přílohy	68

Seznam zkratek

ABM – Anti-Ballistic Missile Treaty (Smlouva ABM)

ACA – Arms Control Association (Asociace pro kontrolu zbraní)

ASEAN – The Association of South East Asian Nations (Sdružení národů jihovýchodní Asie)

CD – The Conference on Disarmament (Konference o odzbrojení)

CTBT – Comprehensive Test Ban Treaty (Smlouva o všeobecném zákazu jaderných zkoušek)

CTBTO – Commission for the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization (Organizace smlouvy o všeobecném zákazu jaderných zkoušek)

HDP – hrubý domácí produkt

IAEA – International Atomic Energy Agency (též MAAE – Mezinárodní agentura pro atomovou energii)

INF – Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty (Smlouva o likvidaci raket středního a krátkého doletu)

JZ – jaderné zbraně

KLDR – Korejská lidově demokratická republika

MAD – Mutually Assured Destruction (vzájemné zaručené zničení)

NPT – Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (Smlouva o nešíření jaderných zbraní)

NPWT – Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (Smlouva zakazující jaderné zbraně)

OECD – Organization for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)

OPCW – Organization for the Prohibition of Chemical Weapons (Organizace pro zákaz chemických zbraní)

OSN – Organizace spojených národů

PTBP – Partial Test Ban Treaty (Smlouva o zákazu jaderných zkoušek v ovzduší, vesmíru a pod vodou)

SALT – Strategic Arms Limitation Talks (Rozhovory o omezení strategických zbraní)

SIPRI – Stockholm Institute Peace Research Institute (Stockholmský mezinárodní institut pro mírový výzkum)

SORT – Strategic Offensive Reductions Treaty (Smlouva o omezení strategických útočných zbraní)

START – Strategic Arms Reduction Treaty (Dohoda o snížení počtu strategických zbraní)

THAAD – Terminal High-Altitude Area Defense

UNESCO – The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu)

USA – United States of America (Spojené státy americké)

ZHN – zbraně hromadného ničení

Úvod

Problematika jaderných zbraní je velmi diskutovaným tématem bezpečnostních a zahraničně-politických otázek. Tato práce se v jejich kontextu zabývá bezpečností Jižní Koreje, která bezprostředně sousedí s Korejskou lidově demokratickou republikou, jejíž jaderný program vyvolává reakce nejen regionálních hráčů mezinárodní politiky.

Na začátku práce je obecně vysvětlen koncept bezpečnosti a pojmy s ní související. Kapitola se zabývá různými dimenzemi národní bezpečnosti, a přestože je především zaměřena na problematiku jaderných zbraní, věnuje se také propojení s ekonomikou. Dále jsou vysvětleny koncepty jako bezpečnostní dilema nebo bezpečnostní záruky, které souvisí se zajišťováním národní bezpečnosti.

Diplomová práce pokračuje kapitolou zaměřenou na samotné jaderné zbraně, kde jsou vysvětleny koncepty, proč země jaderné zbraně získávají a jaké je jejich aktuální rozložení ve světě. Zvláštní část práce je věnována šíření jaderných zbraní a ním spojenou kontrolou, kde je podrobně uveden vývoj v této oblasti pomocí jednotlivých bilaterálních i multilaterálních mezinárodních smluv a mezinárodních organizací. Následující podkapitola se zabývá jaderným odstrašováním a zmiňuje s ním spojený koncept odrazování a vzájemného zaručeného zničení.

Následující část je věnována regionu severovýchodní Asie, jehož bezpečnostní situace má na Jižní Koreu bezprostřední vliv. Je zde definována bezpečnostní situace v regionu a role jednotlivých hráčů mezinárodních vztahů v ní. Dále jsou charakterizovány důležité teritoriální spory, jež způsobují napětí v dané oblasti. Situaci na Korejském poloostrově je pak věnována samostatná kapitola, kde se nachází stručný úvod do problematiky v kontextu historických událostí a následně se zaměřuje na roli Severní Koreje v regionu, která zde v současnosti představuje největší bezpečnostní výzvu. Další oddíl je zaměřen na jaderné zbraně přímo v Jižní Koreji, kde se autorka věnuje snaze země získat jadernou zbraň, vnitřní debatě o těchto zbraních včetně výzkumu mezi veřejností a roli jaderné energetiky v zemi, jež má na celkové energetické bezpečnosti země významný podíl.

V další části práce jsou analyzovány různé dimenze bezpečnosti ve vztahu k ostatním aktérům. Čína jako hlavní exportní i importní partner se podstatně podílí na ekonomické bezpečnosti Jižní Koreje a zároveň má velký zájem na udržení míru na Korejském poloostrově. Dalším významným aktérem činným v bezpečnostních záležitostech Korejské

republiky jsou Spojené státy americké, jež mají v zemi množství svých vojáků a techniky včetně velmi diskutovaného systému protiraketové obrany. Následně jsou analyzovány výdaje na obranu v Jižní Koreji a její přístup k modernizaci armády.

Kapitola věnující se novým politickým představitelům Spojených států a Jižní Koreje je zaměřena na události posledních měsíců a zahrnuje významná setkání, která proběhla za nynějšího jihokorejského prezidenta Mun Če-ina. Toto období bylo zvoleno pro dokreslení situace na Korejském poloostrově a z důvodu změny přístupu Jižní Koreje k severní části poloostrova.

Cílem diplomové práce je analyzovat postoj Jižní Koreje k problematice jaderných zbraní v kontextu národní bezpečnosti. Věnuje se tomu, jak se vyvíjel postoj Jižní Koreje k této problematice a jak je alternativně řešena bezpečnost země vzhledem k situaci na Korejském poloostrově. Jaký mají jaderné zbraně vliv na zajišťování bezpečnosti v Jižní Koreji? Hypotéza práce zní: Korejská republika má negativní postoj k přítomnosti jaderných zbraní na svém území, ale přesto jejich přítomnost v blízkosti hranic země má na zajišťování bezpečnosti zásadní vliv.

Z časového hlediska je diplomová práce zaměřena především na události posledních let a aktuálního vývoje v regionu. Pro dokreslení situace je poukázáno na historické události či právní závazky, které mají vliv na současnou situaci. Práce se zabývá i událostmi na Korejském poloostrově během tohoto roku, a to až do října roku 2018.

V práci byla použita především analytická metoda. Data byla získávána a zpracovávána především na základě anglických odborných článků, ale zastoupeny jsou také knižní zdroje, a to jak v českém, tak v anglickém jazyce. K získání dat z odborných publikací byly využity odborné databáze a čerpáno bylo také z dostupných textů výzkumných institutů a mezinárodních organizací. V teoretické části byla velmi nápomocna publikace Josepha J. Romma, kde se zabývá národní bezpečností, Scotta D. Sagana, který publikoval studii zabývající se tím, proč státy získávají jaderné zbraně nebo kniha Miroslava Tůmy, který se zabývá nešířením jaderných zbraní. V praktické části byla využita data například ze švédského Stockholmského mezinárodního institutu pro mírový výzkum (SIPRI) nebo americké Asociace pro kontrolu zbraní (ACA) či Světové banky. Autorka čerpala také z odborných článků dostupných přes databáze odborných textů JSTOR, EBSCO nebo ProQuest. Strategie Jižní Koreje byly dostupné z oficiálních webových stránek Ministerstva národní obrany Jižní Koreje.

1 Koncept bezpečnosti

Zajištění přežití a bezpečnosti lidí je jednou z nejdůležitějších úloh, které má stát plnit. Státy zajišťují své přežití optimalizováním národní bezpečnosti.¹ Pro studium národní bezpečnosti je nejprve zapotřebí tento pojem definovat. Existuje řada konceptů a autorů, kteří pojem zachycují různými definicemi a také odráží různá časová období. Například Walter Lippmann definoval v roce 1943 národní bezpečnost následovně: *"Země disponuje bezpečností, pokud nemusí obětovat své legitimní zájmy, aby se vyhnula válce a v případě potřeby je schopna si je pomocí války udržet."* International Encyclopedia of social sciences v roce 1968 uvedla, že národní bezpečnost představuje: *„Schopnost země chránit si své vnitřní hodnoty před vnějšími hrozbami.“* V roce 1981 Amos Jordan a William Taylor doplnili, že *„národní bezpečnost má nicméně širší význam než ochranu před fyzickou újmou, skrze různé prostředky se také vztahuje na ochranu důležitých ekonomických a politických zájmů, na ztrátu, která by ohrozila základní hodnoty a životnost státu.“*² Charles Maier poté v roce 1990 národní bezpečnost definoval jako *„...schopnost kontrolovat takové domácí a zahraniční podmínky, jež veřejné mínění dané komunity považuje za nezbytné, aby se těšily sebeurčení či autonomii, prosperitě a blahobytu.“*³

Věnování se jaderné problematice také vyžaduje definování několika pojmů s ní souvisejících. Při zajišťování jaderné bezpečnosti se stát snaží implementovat takové postupy, zařízení a vybavení, které slouží k zabránění odcizení jaderných zbraní a materiálů, neoprávněným akcím, vandalismu a dalším narušitelským činům.⁴

1.1 Dimenze národní bezpečnosti

Existuje několik dimenzí národní bezpečnosti, které nelze studovat zcela odděleně, neboť jsou spolu úzce propojeny. Vojenská dimenze národní bezpečnosti bezesporu souvisí s ekonomickými aspekty země. Jednoduchý případ propojenosti těchto dvou odvětví může představovat situace, kdy ekonomický růst umožní vládě zvyšovat výdaje na obranu. Mezi důležité ekonomické indexy ovlivňující vojenskou sílu země může být zařazen například přístup k nerostným surovinám a technologiím, produkce železa a oceli nebo výrobní kapacita země. Ekonomický růst může způsobit rostoucí poptávku po energetických

¹ COWEN KARP, Regina. *Security with nuclear weapons?: different perspectives on national security*. Solna, Sweden: Stockholm International Peace Research Institute, 1991. ISBN 978-019-8278-399. str. 16

² Všechny uvedené definice: ROMM, Joseph J. *Defining national security: the nonmilitary aspects*. New York: Council on Foreign Relations Press, 1993. ISBN 978-087-6091-357., str. 5

³ Tamtéž, str. 6

⁴ SOKOLSKI, Henry D a Bruno TERTRAIS. *Nuclear weapons security crises: what does history teach?*. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press, 2013. ISBN 15-848-7574-7., str. 4

zdrojích, což může být zdrojem mezinárodních konfliktů mezi státy. Ekonomický útlum může být naopak zdrojem nejistoty. U států, které se potýkají s ekonomickým úpadkem, se zvyšuje pravděpodobnost, že se uchýlí k preventivním vojenským akcím za účelem upevnění jejich postavení. Na propojení ekonomiky a bezpečnosti země je také založen princip ekonomických sankcí, kdy státy využívají ekonomické instrumenty ke sledování svých strategických cílů. Naopak mohou státy i pomocí své bezpečnostní politiky podporovat své hospodářské cíle. Příkladem může být situace, kdy stát uplatňuje expanzivní politiku, aby získal území bohaté na nerostné suroviny. Liberální internacionalisté a liberalisté nahlíží na obchod, investice a celkově na ekonomické vazby jako na prostředek udržení míru mezi státy. Podle těchto teorií, představuje vzájemná závislost odrazující faktor od potenciálního konfliktu, neboť případná ztráta ekonomických vazeb by přinesla zemi velkou újmu. Státy díky vzájemné ekonomické závislosti mohou zakládat mezinárodní instituce, které mohou podporovat výměnu informací mezi zeměmi, posilovat důvěru a řešit konflikty. Zejména státy, které jsou zapojeny do obchodu se strategickými surovinami jsou od případného konfliktu odrazovány potenciálním narušením dodávek těchto surovin (např. ropa či nerostné suroviny) a s tím spojené ztráty blahobytu.⁵ Právě existence či neexistence těchto surovin mohou mít zásadní vliv v dobách krizí nebo válek, kdy mohou působit ve prospěch i neprospěch státu a také mohou hrát určující roli v zahraniční politice země.⁶ Energetickou bezpečnost lze považovat za základ národní bezpečnosti jednotlivých států, protože umožňuje ekonomický rozvoj a přispívá k vnitřní stabilitě státu a také k regionální stabilitě.⁷

Koncept bezpečnosti má vliv na celou společnost – od individuálního jedince, komunitu, stát, až po mezinárodní prostředí. Tento koncept se neustále vyvíjí a vliv na něj má například globalizace či regionální integrace. V současné době není možné národní bezpečnost oddělit od dění za hranicemi státu – je do určité míry součástí regionální bezpečnosti a tím i bezpečnosti mezinárodní. Globalizace má v dnešní době vliv na ekonomické, politické i sociální aspekty států, které jsou na sobě stále více vzájemně závislé, což má vliv na jejich

⁵ KING, Amy. Economics and security. GLENN, Russel W. *New Directions in Strategic Thinking 2.0: ANU Strategic & Defence Studies Centre's Golden Anniversary Conference Proceedings*. [online]. ANU Press, 2018, s. 23-35. [cit. 2018-10-02]. ISBN 9781760462239. Dostupné z:

<https://www.jstor.org/stable/j.ctv47wfp9.9>, str. 23–25

⁶ CÍRDEI, I.A. National Security And Collective Security From The Perspective of Ensuring Energy Security. *Land Forces Academy Review*, 2014, vol. 19, no. 2. pp. 145-151 [cit. 2018-10-02]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1544221185/E7D62E6DCBB7477BPQ/5?accountid=17203>, str. 146

⁷ Tamtéž, str. 150

národní bezpečnost. Vzhledem k těmto závislostem je pro aktéry mezinárodních vztahů důležité svoji individuální bezpečnost zajišťovat společně.⁸

1.2 Bezpečnostní dilema a bezpečnostní záruky

Jedním z často využívaných konceptů pro vysvětlení bezpečnostních vztahů jaderné i nejaderné dimenze je bezpečnostní dilema. Podstata konceptu, který se využívá především v realistické teorii mezinárodních vztahů spočívá v tom, že stát zvyšuje svoji bezpečnost bez současného snižování bezpečnosti ostatních států. Autor konceptu John H. Herz touto teorií pomohl k vysvětlení, proč se státy (byť mohou mít zájem na mírovém uspořádání) uchylují k závodům ve zbrojení, krizím a válkám. Státy se snaží zvýšit svoji vlastní bezpečnost a bránit se vnější agresi tím, že začnou více zbrojit. Sousedící státy si toto chování mohou mylně interpretovat jako přípravu na agresivní chování a v pocitu ohrožení začnou navyšovat svoji bezpečnost rovněž zbrojením. Toto chování může vést k závodům ve zbrojení, zvyšování napětí a v případě vzájemného nepochopení a chybné komunikace i k válkám. Může nastat situace, při které nejistota a strach se záměrů druhého státu povedou ke konfliktu i když se mu chtějí obě zainteresované strany vyhnout.⁹

Dalším pojmem vztahujícím se k jaderné problematice jsou bezpečnostní záruky. Tyto záruky lze rozdělit na negativní a pozitivní. Negativní záruky znamenají, že státy disponující jadernými zbraněmi je nepoužijí a nebudou vyhrožovat jejich použitím proti státům, které se jich formálně zřekly. Tento postoj opětovně potvrdily například Spojené státy ve své Revizi nukleárního postoje z roku 2018. USA zopakovaly negativní bezpečnostní záruky svým vyjádřením, ve kterém uvedly, že: „*nepoužijí nebo nebudou hrozit použitím jaderných zbraní proti státům nedisponujícím jadernými zbraněmi, které jsou smluvními stranami smlouvy NPT a v které jednájí v souladu se závazky o nešíření JZ.*“¹⁰ Pozitivní bezpečnostní záruky představují závazek států disponujících jadernými zbraněmi poskytnout okamžitou pomoc (v souladu s Chartou OSN) státům, které jadernými zbraněmi nedisponují a kteří se stanou oběťmi použití či hrozby zahrnující nukleární zbraně.¹¹

⁸ CÎRDEI, I.A. National Security And Collective Security From The Perspective of Ensuring Energy Security. *Land Forces Academy Review*, 2014, vol. 19, no. 2. pp. 145-151 [cit. 2018-10-02]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1544221185/E7D62E6DCBB7477BPQ/5?accountid=17203>, str. 145–146

⁹ DOWDING, Keith M. *Encyclopedia of power* [online]. Thousand Oaks, Calif.: SAGE, 2011 [cit. 2018-10-02]. ISBN 9781412994088. Dostupné z: http://individual.utoronto.ca/seva/power_n329.pdf, str.2

¹⁰ U.S. Negative Security Assurances at a Glance. In: *Arms Control Association* [online]. 2018 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/negsec>

¹¹ Proposed Internationally Legally-Binding Negative Security Assurances (NSAS). In: *Nuclear Threat Initiative* [online]. 2017 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <https://www.nti.org/learn/treaties-and-regimes/proposed-internationally-legally-binding-negative-security-assurances/>

2 Jaderné zbraně

V jaderném věku hrají jaderné zbraně významnou roli při získávání i udržení národní bezpečnosti. Státy, které jsou držitelé jaderných zbraní, svoji politiku zdůvodňují různými důvody. Země se mohou k tomuto přístupu uchýlovat například z historických důvodů, anarchické povahy mezinárodního systému, politické rivality, různého vnímání hrozeb či očekávané změny budoucnosti.¹²

Existuje několik teorií, které se snaží objasnit, proč se státy pokouší jaderné zbraně získat. Sagan tento fakt vysvětluje třemi různými modely. Zároveň uvádí, že většina politiků a vědců zabývajících se mezinárodními vztahy na tuto otázku odpovídají jednoduchou odpovědí – státy mají motivaci získat jaderné zbraně, pokud čelí vojenské hrozbě, která ohrožuje jejich bezpečnost a zároveň nemůže být eliminována alternativními prostředky. Z výše uvedeného také plyne, že pokud státy těmto hrozbám nečelí, nesnaží se nukleární zbraně získat. Tato problematika je ale podle Sagana složitější a jaderné programy mají různé cíle. Jaderné zbraně mají dle jeho názoru větší význam než jako pouhý nástroj národní bezpečnosti – mají rovněž politický význam a slouží jako symbol mezinárodní identity.¹³

Podle prvního modelu, nazvaného „bezpečnostní model“, země získávají vlastní jaderná zařízení, aby zvýšily svoji národní bezpečnost vůči vnějším hrozbám (zejména nukleárním). Tento model je založený na realistické teorii mezinárodních vztahů, podle níž jsou státy součástí anarchického uspořádání. Aby státy dosáhly svých cílů a udržely si svoji bezpečnost, musí se spoléhat na vlastní prostředky.¹⁴ V kontextu jaderných zbraní státy vyvažují tuto zničující sílu získáváním vlastních nukleárních zařízení. Silnější státy mohou přistoupit k nákladné ale svépomocné politice získání vlastních jaderných zbraní. Slabší státy se mohou připojit k alianci, která jadernými zbraněmi disponuje a stát se součástí jejího rozšířeného odstrašování.¹⁵ Dalším modelem je „model domácí politiky“, který jaderné zbraně vnímá jako politický nástroj. Tento model se zaměřuje na hráče domácí politiky, kteří podporují či odporují získání jaderných zbraní a jejich jednání je ovlivněno sledováním

¹² COWEN KARP, Regina. *Security with nuclear weapons?: different perspectives on national security*. Solna, Sweden: Stockholm International Peace Research Institute, 1991. ISBN 978-019-8278-399. str. 17

¹³ SAGAN, Scott D. Why Do States Build Nuclear Weapons?: Three Models in Search of a Bomb. *International Security* [online]. 1997, 21(3), 54-86 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2539273>, str. 54-55

¹⁴ WALTZ, Kenneth N. *Theory of International Politics*. Waveland Press, 2010. ISBN 9781478610533., str. 111

¹⁵ SAGAN, Scott D. Why Do States Build Nuclear Weapons?: Three Models in Search of a Bomb. *International Security* [online]. 1997, 21(3), 54-86 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2539273>, str. 57

politických či byrokratických cílů (může se jednat o sektor nukleární energie, složky národní armády nebo politické představitele).¹⁶ Posledním modelem je „normativní model“, podle kterého rozhodnutí týkající se jaderných zařízení odráží a utváří státní identitu. Chování státu v tomto ohledu závisí na normách a společných názorech na legitimitu a vhodnost použití prostředků v mezinárodních vztazích.¹⁷

Vlastnictví jaderných zbraní zvyšuje riziko pro případného protivníka. Tyto zbraně mohou poskytnout vojenskou výhodu, kterou lze využít při odrazování protivníka, který má v úmyslu změnit status quo ve svůj prospěch (dále rozebráno v teorii odstrašování). Na druhé straně mohou jaderné zbraně podnítit protivníka k přijetí změny ve prospěch státu zvýhodněného vlastnictvím jaderných zbraní (donucení).¹⁸

2.1 Rozložení jaderných sil ve světě

Již bylo vysvětleno, že zajišťování národní bezpečnosti závisí na mnoha faktorech, přičemž práce se soustředí na problematiku jaderných zbraní. Tato kapitola je věnována aktuálnímu rozložení jaderných zbraní ve světě. Report Arms Control Association z června roku 2018 uvádí, že státy, jež jsou vlastníky jaderných zbraní, vlastní aktuálně přibližně 15 000 jaderných hlavic, z čehož přibližně 90 % patří Ruské federaci a Spojeným státům americkým. Konkrétně se uvádí 6 850 hlavic v ruském jaderném arzenálu a 6 550 v americkém. Následuje Francie s 300 jadernými hlavicemi a Čína se svými 280. Velká Británie má ve svém arzenálu nyní 215 hlavic, následuje Pákistán se 145 a Indie se 135. Jaderné zbraně vlastní také Severní Korea, u které se v současnosti uvádí 15 hlavic a Izrael, který má nyní odhadem 80 hlavic (ačkoliv se odhady různí v závislosti na jednotlivých zdrojích).¹⁹ Odhaduje se, že z celkového počtu hlavic jich je 3 750 nasazeno v provozu vojenských sil a téměř 2 000 jaderných zbraní je udržováno na vysoké operační pohotovosti. Celkově mají stavy jaderných zbraní klesající tendenci, a to zejména díky vysokému podílu na jejich vlastnictví Spojenými státy a Ruskem, kteří své arzenály snižují na základě bilaterálních závazků (např. dohoda New START). Navzdory tomu mají však obě země

¹⁶ SAGAN, Scott D. Why Do States Build Nuclear Weapons?: Three Models in Search of a Bomb. *International Security* [online]. 1997, 21(3), 54-86 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2539273>, str. 63–64

¹⁷ Tamtéž, str. 73

¹⁸ JO, Dong-Joon a Erik GARTZKE. Bargaining, Nuclear Proliferation, and Interstate Disputes. *The Journal of Conflict Resolution* [online]. 2009, 53(2), 209-233 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/20684582>, str. 210

¹⁹ Všechna uvedená data z: Nuclear Weapons: Who Has What at a Glance. In: *Arms Control Association* [online]. 2018 [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/Nuclearweaponswhohaswhat>

zavedené programy na obnovu a modernizaci jaderných zbraní, raket a zařízení na výrobu nukleárních zbraní.²⁰

Z celkového přibližného počtu 15 000 hlavic jich je 9 600 připraveno k potenciálnímu použití. Zbytek představují neaktivní hlavice, které mají být zneškodněny. Spojené státy americké mají neaktivních hlavic celkem 2 550 a Rusko 2 500. Některé hlavice z aktivních počtů jsou strategicky nasazeny na balistické střely a umístěny na amerických leteckých základnách. Spojené státy mají celkem 1 350 těchto hlavic a Rusko jich vlastní 1 444. Tyto počty reflektují New START, na které se dohodly Spojené státy s Ruskou federací.²¹ Z těchto států Indie, Pákistán a Izrael nikdy nepodepsaly Nuclear Non-Proliferation Treaty a Severní Korea od ní v lednu roku 2003 odstoupila.²²

Izraelský jaderný program probíhá pod velkým utajením. Ačkoliv izraelská vláda nepotvrdila či nevyvrátila vlastnictví jaderných zbraní, je Izrael všeobecně považován za nukleární stát. Chybí oficiální veřejné informace o jaderných kapacitách tohoto státu a odhadované počty hlavic se různí od 75 až po 400. Nemá známou ani strukturu jaderného arzenálu, neboť izraelská politika v tomto ohledu spočívá v udržování nejednoznačných informací.²³

Státy disponující jadernými zbraněmi se různí v podávání informací o aktuálním stavu jejich jaderného arzenálu. Spojené státy oznamují důležité informace týkající se jejich zásob. I Velká Británie a Francie sdělují některé informace ohledně jejich jaderných zbraní. Přestože Rusko sdílí informace s USA ohledně počtu jejich nukleárních zařízení (jež má být v souladu s New START) detailní informace o aktuálním stavu veřejně neoznamuje. Indie a Pákistán podávají informace o testování některých svých raket, ale nikoliv velikosti jejich jaderného arzenálu. Ani Severní Korea nepodává v tomto směru informace a Izrael prosazuje svoji politiku nevyjadřování se o svých jaderných zbraních.²⁴

²⁰ SIPRI Yearbook 2018: Armaments, Disarmament and International Security [online]. Oxford University Press, 2018 [cit. 2018-11-24]. ISBN 9780198821557. Dostupné z: <https://www.sipri.org/yearbook/2018>, str. 235

²¹ Nuclear Weapons: Who Has What at a Glance. In: Arms Control Association [online]. 2018 [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/Nuclearweaponswhohaswhat>

²² Tamtéž

²³ KRISTENSEN, Hans M. a Robert S. NORRIS. Israeli nuclear weapons, 2014. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2015, 70(6), 97-115 [cit. 2018-11-22]. DOI: 10.1177/0096340214555409. ISSN 0096-3402. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1177/0096340214555409>, str. 97-111

²⁴ SIPRI Yearbook 2018: Armaments, Disarmament and International Security [online]. Oxford University Press, 2018 [cit. 2018-11-24]. ISBN 9780198821557. Dostupné z: <https://www.sipri.org/yearbook/2018>, str. 235

2.2 Kontrola zbrojení a šíření jaderných zbraní

Na úvod této kapitoly je vhodné rozlišit dva různé pohledy na šíření (a vlastnictví obecně) jaderných zbraní. Tyto dvě oblasti spolu souvisí, ale zároveň je zapotřebí je odlišovat. Zaprvé existují státy, kteří mají jaderné programy a zadruhé státy, kteří vlastní jaderné zbraně. Fakt, že země disponuje jaderným programem nutně nedeterminuje vlastnictví samotných zbraní. Při zabývání se nešířením jaderných zbraní je třeba brát na tuto odlišnost zřetel, neboť například programy týkající se problematiky nešíření jaderných zbraní nemusí být efektivní co se týká zabránění výroby těchto zbraní.²⁵

Faktem je, že žádný ze států v současnosti disponující jadernými zbraněmi jej nezískal jinak než přes svůj jaderný program. Přesto je považováno za reálné, že by jaderné zbraně mohly být koupeny či odcizeny (i když doposud nelze aplikovat žádný empirický příklad, že by stát získal jaderné zbraně právě tímto způsobem). Jo a Gartzke uvádějí jako dva hlavní faktory šíření jaderných zbraní „příležitost“ a „ochotu“. Autoři také uvádí, že potenciální šířitelé jsou vystaveni diplomatickému nátlaku a mezinárodním sankcím, stejně tak jako morálním i právním soudům, což má za následek, že pouze ty státy, které jsou ochotni tento nesouhlas mezinárodního společenství strpět a také proces materiálně zvládnout, pravděpodobně budou tyto zbraně šířit. Podle výše zmíněných autorů můžeme rozdělit faktory ovlivňující „příležitost“ rozdělit do tří skupin. V první řadě se jedná o soubor technologií a znalostí, které souvisí s výrobou jaderných zbraní. Tento faktor představuje překážku zejména pro chudé a nerozvinuté země. Druhou otázkou představuje problematika štěpného materiálu, na jehož produkci a obchodování se vztahují přísná omezení. Poslední kategorii představuje ekonomická způsobilost států. Země, které nejsou schopni z výše uvedených důvodů jaderné zbraně získat se tak nestanou ani jejich potenciálními šířiteli.²⁶

Snižování stropů, jaderné odzbrojování a kontrola zbrojení obecně patří k jedněm z nejdůležitějších výzev mezinárodního společenství ve 21. století. Tyto kroky vyžadují především multilaterální přístup, který je prosazován zejména skrze Organizaci spojených národů a její orgány a další organizace činné v oblastech kontroly zbrojení, odzbrojování a nešíření jaderných zbraní. Mezi nejdůležitější instituce patří Valné shromáždění OSN, Rada bezpečnosti OSN, Mezinárodní agentura pro atomovou energii (International Atomic Energy Agency, IAEA), Comprehensive Test Ban Treaty Organisation (CTBTO),

²⁵ JO, Dong-Joon a Erik GARTZKE. Determinants of Nuclear Weapons Proliferation. *The Journal of Conflict Resolution* [online]. 2007, 51(1), 167-194. [cit. 2018-10-04] ISSN 00220027. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/27638542>, str. 167–168

²⁶ Tamtéž, str. 168–169

Conference on Disarmament (CD) nebo Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW).²⁷

Zvláštní roli v oblasti jaderných technologií hraje Mezinárodní agentura pro atomovou energii. Technologie umožňující zpracování štěpných materiálů, někdy i jejich obohacení a případnou výrobu jaderné zbraně se dnes vyskytují v několika zemích. Mezinárodní agentura pro atomovou energii má v dnešním světě dvojí roli. Na jednu stranu zabezpečuje nešíření jaderných zbraní včetně technologií a materiálů s tím souvisejících, na stranu druhou podporuje země ve využívání jaderné energie k mírovým účelům. MAAE se ve výkonu své funkce zavázala zajišťovat nešíření jaderných zbraní pomocí monitoringu jejich použití a pohybu materiálů do jaderných zařízení. Základem tohoto systému je kontrola dostupnosti a používání štěpných materiálů, a to zejména vysoce obohaceného uranu a plutonia. Tento systém vyžaduje, aby Mezinárodní agentura pro atomovou energii měla přístup k celému procesu týkající se jaderného paliva – od těžby uranu, přes zpracování, až po jaderný odpad. MAAE může pouze monitorovat zúčastněné státy a provádět inspekce. Musí zajistit, aby měla úplný přístup ke všem zařízením a mít pod kontrolou množství všech používaných materiálů. Při monitoringu radioaktivního odpadu z provozních zařízení musí rozlišovat mezi plně legitimními civilními a tajnými vojenskými programy.²⁸

Vedle vytváření mezinárodních institucí se státy zavazují k mezinárodním smlouvám. Významný pokrok v kontrole zbrojení představovala Smlouva o částečném zákazu jaderných zkoušek (Partial Test Ban Treaty, PTBT), která vstoupila v platnost v říjnu roku 1963 a zakazovala jaderné zkoušky v atmosféře, ve vesmíru a pod vodní hladinou.²⁹

O pět let později byla podepsána Smlouva o nešíření jaderných zbraní, která má do dnešního dne velký vliv na kontrolu jaderných zařízení států. Smlouva o nešíření jaderných zbraní (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, NPT) byla uzavřena v roce 1968. Ve

²⁷ MORALES PEDRAZA, Jorge. The Reform of the United Nations Disarmament Machinery. *Public Organization Review* [online]. 2016, 16(3), 319-334. ISSN 15667170. [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1811095447/A9931B9523DB4279PQ/1?accountid=17203>, str. 1-2

²⁸ LARGE, John H. *The Actual and Potential Development of Nuclear Weapons Technology in the Area of North East Asia: (Korean Peninsular and Japan)* [online]. 2005 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2006/4/Development-of-NW-in-NEAsia.pdf>

²⁹ Treaty Banning Nuclear Weapon Tests in the Atmosphere, in Outer Space and Under Water. In: *United Nations Office for Disarmament Affairs* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: http://disarmament.un.org/treaties/t/test_ban/text

svém úvodu smlouva zmiňuje zejména nutnost odvrácení nebezpečí jaderné války, přičemž šíření jaderných zbraní by takovéto nebezpečí, dle smluvních stran, zvýšilo. Zároveň ale podporuje využití atomové energie pro mírové účely. Dále smlouva odkazuje na některé závazky plynoucí ze Smlouvy o zákazu pokusů s jadernými zbraněmi v ovzduší, v kosmickém prostoru a pod vodou z roku 1963 a na Chartu OSN. Článek I této smlouvy stanovuje, že „každá smluvní strana vlastníci jaderné zbraně se zavazuje nepředávat přímo ani nepřímo komukoliv jaderné zbraně nebo jiná jaderná výbušná zařízení, ani kontrolu nad těmito zbraněmi nebo jadernými výbušnými zařízeními, ...“³⁰ V Článku II se smluvní strany dohodly, že „každá smluvní strana nevlastníci jaderné zbraně se zavazuje nepřijímat přímo či nepřímo od kohokoliv jaderné zbraně nebo jiná jaderná výbušná zařízení ani kontrolu nad těmito zbraněmi nebo výbušnými zařízeními, nevyrábět jaderné zbraně nebo jiná jaderná výbušná zařízení, ani je nezískávat jakýmkoliv jiným způsobem, ...“³¹ Velmi důležitou část smlouvy představuje Článek VI NPT, který ujednává, že „Každá smluvní strana se zavazuje vést v duchu dobré vůle jednání o účinných opatřeních k zastavení závodů v jaderném zbrojení v blízké budoucnosti a k jadernému odzbrojení a rovněž o smlouvě o všeobecném a úplném odzbrojení pod přísnou a účinnou mezinárodní kontrolou.“³²

Státům, které nukleárními zbraněmi nedisponují, ukládá Smlouva o nešíření jaderných zbraní uzavřít dohody o bezpečnostních zárukách s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii a tím umožnit kontrolu jejich závazků. V roce 1997 byl v rámci úsilí MAAE o posílení systému záruk vytvořen Dodatkový protokol, který má poskytnout lepší nástroje ke kontrole aktivit zahrnujících jaderný materiál.³³

Smlouva NPT vstoupila v platnost v březnu roku 1970 a k listopadu roku 2018 má 191 smluvních stran. Mezi země, které NPT nikdy nepodepsaly se řadí Jižní Súdán, Indie, Pákistán a Izrael. Severní Korea se ke smlouvě připojila v roce 1985, ale v roce 2003 od ní odstoupila. Původní platnost trvání smlouvy byla 25 let, avšak v roce 1995 byla prodloužena na neurčito.³⁴

³⁰ Smlouva o nešíření jaderných zbraní. *Státní úřad pro jadernou bezpečnost* [online]. 1974 [cit. 2018-09-23]. Dostupné z: https://www.sujb.cz/fileadmin/sujb/docs/zakaz-zbrani/nesireni-jz/NPT_Cs.pdf, str. 2

³¹ Tamtéž, str. 2

³² Tamtéž, str. 4

³³ Non-Proliferation Of Nuclear Weapons & Nuclear Security. In: *International Atomic Energy Agency* [online]. 2011 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <https://www.iaea.org/sites/default/files/safeguards0806.pdf>, str. 2

³⁴ Fact Sheet: Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT). In: *Center for Arms Control and Non-Proliferation* [online]. 2017 [cit. 2018-11-30]. Dostupné z: <https://armscontrolcenter.org/fact-sheet-nuclear-non-proliferation-treaty-npt/>

Každých pět let probíhá hodnotící konference NPT. Poslední se konala v roce 2015 a v současné době probíhají přípravy na konferenci, která má následovat v roce 2020. Jedním z témat, kterým se přípravný výbor věnoval v květnu roku 2017 byla Korejská lidově demokratická republika jako činitel, který představuje jadernou výzvu Smlouvě o nešíření jaderných zbraní. Státy, jež jsou členy NPT se dohodly na následujícím: Ty státy, které jsou smluvními stranami NPT tvrdě odsoudí jaderné testy a odpalování balistických střel Severní Koreou, které jsou v rozporu s několika jednostranně odsouhlasenými rezolucemi Rady bezpečnosti Organizace spojených národů. Země také uvedly, že jaderný program a program na výrobu balistických raket představuje závažnou a stále rostoucí hrozbu pro regionální i mezinárodní mír a bezpečnost. Počinání KLDK představuje závažnou hrozbu také pro samotný mezinárodní režim nešíření jaderných zbraní, jehož základním kamenem je právě NPT. Státy v této části vyzvaly Severní Koreu k navrácení se ke smlouvě NPT a vzdání se svých jaderných zbraní včetně programu na výrobu balistických střel, a to v podobě, která bude úplná, ověřitelná a nenávratná. Nakonec také potvrdily, že budou pokračovat v zavádění rezolucí RB OSN a dále posílí mezinárodní spolupráci.³⁵ O rok později státy svoje stanoviska zopakovaly.³⁶

Mezi bilaterální snahy o kontrolu zbrojení patří dohoda Strategic Arms Limitations Talks I (SALT) mezi Spojenými státy a Sovětským svazem. První kolo jednání probíhalo mezi lety 1969 a 1972, kdy se strany snažily dohodnout na snížení stropů svých zbrojních potenciálů. V roce 1971 strany podepsaly Anti-Ballistic Missile Treaty (ABM), která omezovala systémy protiraketové obrany. V roce 1974 došlo k modifikaci smlouvy ABM, přičemž každá strana měla povolenou pouze jednu oblast nasazení těchto zařízení. Spojené státy americké v roce 2002 od smlouvy odstoupily. Jednání SALT II probíhalo od roku 1972 do roku 1979, kdy byla podepsána dohoda, kterou však ani jedna strana neratifikovala (i když se zavázaly stanovené limity dodržet).³⁷

Mezi nejdůležitější smlouvy problematiky kontroly zbrojení patří Smlouva o likvidaci raket středního a krátkého doletu (Intermediate Nuclear Forces Treaty, INF, formálně: Treaty

³⁵ Preparatory Committee for the 2020 Review Conference of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. *United Nations* [online]. Vídeň, 2017 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: <https://undocs.org/NPT/CONF.2020/PC.I/13>

³⁶ Preparatory Committee for the 2020 Review Conference of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. *United Nations* [online]. Ženeva, 2018 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: <http://undocs.org/NPT/CONF.2020/PC.II/9>

³⁷ Glossary. In: *Nuclear Threat Initiative* [online]. [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <https://www.nti.org/learn/glossary/#strategic-arms-limitations-talks-salt-i-ii>

in the Elimination of Intermediate-Range and Shorter-Range Missiles), která byla podepsána ve Washingtonu D.C. 8. prosince 1987 americkým prezidentem Ronaldem Reaganem a generálním tajemníkem Sovětského svazu Michailem Gorbačovem. Tato smlouva představovala velký diplomatický úspěch v sovětsko-amerických vztazích. Kromě toho ale byla první smlouvou kontroly zbrojení, která pro obě strany znamenala závazek k reálnému odzbrojování, a nikoliv pouhé snižování stropů. Smlouva stanovovala odstranění pozemních a námořních střel středně dlouhého doletu (1 000–5 500 kilometrů) a krátkého doletu (1 000–500 kilometrů), které byly opatřeny, jak konvenčními, tak nukleárními zařízeními. Na základě této smlouvy bylo odstraněno 2 692 střel, spolu s některými odpalovacími zařízeními a podpůrnými systémy. Obě strany souhlasily s odpovídajícími inspekcemi, které měly zajišťovat dodržování stanovených závazků.³⁸

Dalšími bilaterálními snahami o redukci strategických jaderných zbraní ve Spojených státech a Sovětském svazu / Ruské federaci byla jednání probíhající mezi lety 1982 a 1993. V roce 1991 byla uzavřena smlouva Strategic Arms Reduction Treaty I (START I), která vstoupila v platnost v roce 1994. Smlouva START II, která byla uzavřena v roce 1993, nikdy v platnost nevstoupila. Byla projednávána i možnost nové smlouvy START III, tu se však nikdy nepodařilo uzavřít. Poté, co USA odstoupily od ABM v roce 2002, Ruská federace prohlásila START II za neplatnou. Platnost původní dohody START I vypršela v roce 2009.³⁹

Významnou multilaterální dohodou oblasti problematiky kontroly zbrojení je Smlouva o všeobecném zákazu jaderných zkoušek. Jednání začala v roce 1994 a od roku 1996 je otevřena k podpisu u Valného shromáždění OSN. Dle Článku XIV je pro vstup v platnost třeba ratifikace 44 států (z „Přílohy 2“ smlouvy). Tento článek také stanovuje, že pokud nedojde ke vstupu v platnost do tří let od zpřístupnění k podpisu, budou se na žádost většiny států, které již smlouvu ratifikovaly, konat konference které mají mimo jiné rozhodovat o opatřeních k urychlení ratifikačního procesu. Tyto konference se konají pravidelně od roku 1999 každé 4 roky a od roku 2009 každé 2 roky. Poslední konference se pořádala v roce 2017 v New Yorku. Pravidelně se také konají setkání na úrovni ministrů zahraničí států,

³⁸ KEARN, David W. Recent History of Missile Proliferation. *Facing the Missile Challenge: U.S. Strategy and the Future of the INF Treaty* [online]. RAND Corporation, 2012, s. 11-32 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt3fh15z.10>, str. 12–13

³⁹ Glossary. In: *Nuclear Threat Initiative* [online]. [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <https://www.nti.org/learn/glossary/#strategic-arms-limitations-talks-salt-i-ii>

kteřé CTBT podepsaly.⁴⁰ K listopadu 2018 podepsalo smlouvu 36 států z celkových 44 požadovaných. Korejská lidově demokratická republika patří mezi ty, které smlouvu ani nepodepsaly, ani neratifikovaly, a zároveň je jedním ze států, u nichž je tento proces třeba, aby smlouva CTBT vstoupila v platnost. Stejný status mají také Indie a Pákistán. Mezi země, které smlouvu sice podepsaly, ale neratifikovaly, patří USA, Izrael, Írán, Egypt a Čína. Jižní Korea patří mezi zmíněných 44 států a řadí se k těm, kteří smlouvu podepsaly i ratifikovaly (k tomu došlo v roce 1999).⁴¹

V roce 2002 byla americkým prezidentem Georgem W. Bushem a ruským prezidentem Vladimírem Putinem podepsána bilaterální dohoda Strategic Offensive Reductions Treaty (SORT). Smlouva je také známá pod názvem Moskevská dohoda. Měla snížit počty nasazených jaderných hlavic u obou smluvních stran na počet 1 700 až 2 200 během následujících deseti let. Po podepsání dohody v roce 2010 mezi těmito dvěma státy byla prohlášena za zastaralou.⁴²

Americký prezident Barack Obama a ruský prezident Dmitrij Medvedev podepsali v Praze v roce 2010 mezinárodní smlouvu New START (také označována jako START III), která nahradila původní smlouvu START I z roku 1991, jež expirovala po 15 letech v prosinci roku 2009. Obě strany se zavázaly, že budou disponovat maximálně 1 550 nukleárními hlavicemi a byla zavedena nová pravidla vzájemné kontroly. Tento limit představoval asi dvě třetiny z původní smlouvy START z roku 1991. Došlo také k dalšímu omezení interkontinentálních střel a balistických střel dopalovaných z ponorek, včetně limitu na zařízení schopné nést jaderné zbraně. Mělo se tak stát do sedmi let a celkové trvání smlouvy bylo stanoveno na deset let s možným pětiletým prodloužením. Obě strany dokončily požadovaná opatření do 5. února 2018. Nyní je diskutována otázka, jaký bude po splnění limitů další postup a zda bude smlouva rozšířena oběma zeměmi, s prezidentem Donaldem Trumpem ve výkonu funkce prezidenta Spojených států. Tato problematika byla

⁴⁰ Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (CTBT). In: *United Nations: UNODA* [online]. ©2018 [cit. 2018-11-23]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/ctbt/>

⁴¹ STATUS OF SIGNATURE AND RATIFICATION. In: *CTBTO: Preparatory Commission* [online]. ©2010 [cit. 2018-11-23]. Dostupné z: <https://www.ctbto.org/the-treaty/status-of-signature-and-ratification/>

⁴² Glossary. In: *Nuclear Threat Initiative* [online]. [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <https://www.nti.org/learn/glossary/#strategic-arms-limitations-talks-salt-i-ii>

diskutována na summitu v Helsinkách v červenci roku 2018, nicméně strany se zatím nedohodly na prodloužení do roku 2026.⁴³

Dalším významným dokumentem kontroly jaderného zbrojení je Smlouva zakazující jaderné zbraně (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons, TPNW), která byla schválena dne 7. července 2017 a má historický význam v oblasti jaderných zbraní. Na konferenci OSN v New Yorku tuto smlouvu schválilo celkem 122 zemí. Jedna země hlasovala proti (Nizozemsko, které se účastnilo jako jediný stát Severoatlantické aliance) a Singapur se zdržel hlasování.⁴⁴

Smlouva ve svém obsahu zmiňuje katastrofální následky použití jaderných zbraní a zdůrazňuje kompletní eliminaci těchto zbraní jako jediné záruky jejich opětovného použití. Smlouva také hovoří o obětech jaderných zbraní použitých v Japonsku a také těch, kteří byli poznamenáni testováním nukleárních zbraní. Smlouva ve své preambuli zmiňuje rezoluci OSN z roku 1946 a rezoluce následující, které vyzývají k odstranění jaderných zbraní. Uvedena je také neslučitelnost použití nukleárních zbraní (i hrozby jejich použitím) s Chartou OSN. Smlouva uvádí NPT jako základní kámen jaderného odzbrojování a nešíření jaderných zbraní a její roli při podpoře mezinárodního míru a bezpečnosti. Jako klíčová v tomto procesu je rovněž uvedena smlouva CTBT.⁴⁵

Smlouva zakazuje výrobu, zkoušky i vývoj jaderných zbraní i jiných jaderných výbušných zařízení, včetně jejich získávání jakýmkoliv způsobem, vlastnění a skladování. Toto se vztahuje i na jejich použití či hrozbu použitím. Spojené státy americké, Francie a Velká Británie na tuto smlouvu reagovaly společným tiskovým prohlášením, ve kterém uvedly, že u nich po právní stránce v oblasti jaderných zbraní nenastává žádná změna a také nepřijímají, že by tato smlouva měla nějakým způsobem přispět k utváření mezinárodního obyčejového práva. Autoři však vyjádřili podporu smlouvě NPT.⁴⁶ Smlouva zakazující jaderné zbraně

⁴³ WOOLF, Amy F. The New START Treaty: Central Limits and Key Provisions. *Defence Technical Information Center* [online]. 2014 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41219.pdf>, str. 1–3

⁴⁴ Historicky významná Smlouva zakazující jaderné zbraně (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons) byla schválena. *Ústav mezinárodních vztahů, Centrum mezinárodního práva: Mezinárodněprávní reflexe* [online]. Praha, 2017, 2017(9) [cit. 2018-09-25]. Dostupné z: http://www.dokumenty-iiir.cz/ILR/2017/Reflexe_9_2017_CJ.pdf?sm_au=iVVtJ04tkT6ZPRfL, str. 1

⁴⁵ Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. *United Nations General Assembly* [online]. New York, 2017 [cit. 2018-09-25]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/CONF.229/2017/8>

⁴⁶ Historicky významná Smlouva zakazující jaderné zbraně (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons) byla schválena. *Ústav mezinárodních vztahů, Centrum mezinárodního práva: Mezinárodněprávní reflexe* [online]. Praha, 2017, 2017(9) [cit. 2018-09-25]. Dostupné z: http://www.dokumenty-iiir.cz/ILR/2017/Reflexe_9_2017_CJ.pdf?sm_au=iVVtJ04tkT6ZPRfL, str. 3

byla 20. září 2017 vydána k podpisům jednotlivým zemím. V současné době smlouvu podepsalo 69 států a 19 ji ratifikovalo (k 31. listopadu 2018). Pro vstup v platnost je nutné získat ratifikaci 50 zemí. Ani jedna ze zemí Korejského poloostrova tuto smlouvu nepodepsala ani neratifikovala.⁴⁷

2.3 Jaderné odstrašování

„Odstrašování představuje situaci, kdy subjekt hrozí druhým potrestáním, aby je odradil od určitého činu.“⁴⁸ Tradičně je odstrašování spojeno s obdobím Studené války a situací mezi dvěma supervelmocemi této doby. Fakt, že každý z obou aktérů může v odvetném útoku druhého zničit mohl zabránit nepříznivému jednání. I prostředky a cíle odstrašování se mění v čase, například Jonathan Stevenson uvádí doporučení týkající se této problematiky. Dle autora je důležité rozlišit, mezi odstrašováním určitých typů aktérů a odstrašováním činů (toto se vztahuje zejména k terorismu od organizovaných sítí až po samovražedné útočníky a s ohledem na jejich propojení).⁴⁹

Tato kapitola je z povahy práce zaměřena na odstrašování jaderné, i když se v bezpečnostních mezinárodních vztazích setkáváme i s odstrašováním, které nemusí vždy obsahovat nukleární aspekt. Avšak lze říci, že jaderné odstrašování má díky potenciálním devastujícím účinkům vyšší váhu než v jiných případech. Tato technika je využívána jak ve válečných situacích, tak i v mírovém období. Může sloužit například jako snaha o zabránění protiprávním činům. K jadernému odstrašování se váže několik podmínek, jejichž splnění implikuje úspěšnost této strategie. Jako základní podmínky tohoto charakteru lze uvést věrohodnost daných hrozeb, srozumitelnost jejich sdělení cílovému subjektu a zejména schopnost subjektu aplikujícího odstrašující hrozby je naplnit.⁵⁰

V roce 1996 ve svém poradním posudku potvrdil Mezinárodní soudní dvůr nelegálnost jaderného odstrašování. Z posudku *Legalita hrozby nebo použití jaderných zbraní* je rovněž patrné, že za protiprávní lze považovat také situace, kdy jaderná mocnost do jaderného odstrašování zahrne alianční či spojenecké země (také známo pod pojmem tzv. jaderný

⁴⁷ Signature/ratification status of the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. *International Campaign to Abolish Nuclear Weapons* [online]. 2018 [cit. 2018-11-30]. Dostupné z: <http://www.icanw.org/status-of-the-treaty-on-the-prohibition-of-nuclear-weapons/>

⁴⁸ Angl. „Deterrence involves threatening to punish someone to persuade them not to take some action“, BRIMMER, Esther. *Five dimensions of homeland and international security*. Washington, D.C.: Center for Transatlantic Relations, Johns Hopkins University, 2008. ISBN 978-098-0187-106., str. 4

⁴⁹ Tamtéž., str. 4

⁵⁰ TŮMA, Miroslav. *Jak dál v jaderném nešíření a odzbrojování*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014. ISBN 978-80-87558-20-1., str. 155

deštník). Příkladem mohou být Spojené státy americké a jejich přístup ke Korejské republice.⁵¹

S tematikou jaderného odstrašování úzce souvisí pojem vzájemné zaručené zničení (angl. mutual assured destruction, MAD). Tento pojem představuje schopnost maximálního poškození protivníka. Dle tohoto konceptu by měl být nepřítel zneškodněn po jednom zásahu. Přesto strategie odstrašování z období Studené války vyprodukovala jaderný arzenál, který by padesátkrát zničil zemi. Jaderné odstrašování se totiž nestalo pouze hrozbou vzájemným totálním zničením, ale byly vyvíjeny strategie a menší jaderné zbraně, které měly způsobit pouze částečnou škodu. Neexistuje však jasný scénář, jak by zareagovala protistrana, bylo proto vyvinuto několik strategií kontroly možné eskalace konfliktu. Protiraketová obrana byla považována za nebezpečnou, neboť by znemožnila účinné odstrašování, tím, že by zabránila odvetnému útoku. Dalším aspektem jaderného odstrašování je velikost jaderného arzenálu. Například počet čínských jaderných zbraní je mnohonásobně menší než počet těchto zbraní v USA nebo Rusku, což by znemožnilo odvetu po prvním útoku. Taková situace by mohla v případě konfliktu způsobit, že by se Čína přiklonila k preemptivnímu útoku. Tento postoj může být ještě zesílen instalací protiraketových systémů ze strany USA nebo Ruska, které by v případě Číny zachytily po prvním útoku zbylé jaderné kapacity a naprosto eliminovaly strategii odstrašování.⁵²

S pojmem odstrašování souvisí i pojem odrazování (angl. dissuasion), jehož strategie se zaměřuje na to, aby zastavila potenciální protivníky od vyvíjení (nežádoucích) prostředků. Národní strategie USA pro boj proti zbraním hromadného ničení určila odrazování jako hlavní metodu pro zabránění aktérům v získávání zbraní hromadného ničení. Tento koncept, stejně tak jako odstrašování, vyžaduje nejen důvěru obou aktérů, ale také jejich aktivní spolupráci.⁵³

⁵¹ TŮMA, Miroslav. *Jak dál v jaderném nešíření a odzbrojování*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014. ISBN 978-80-87558-20-1., str. 156

⁵² GÄRTNER, Heinz. Deterrence, disarmament and arms control. *International Politics* [online]. 2014, **51**(6), 750-762. ISSN 13845748 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1629881888/A00C9B876C1B4896PQ/2?accountid=17203#>

⁵³ BRIMMER, Esther. *Five dimensions of homeland and international security*. Washington, D.C.: Center for Transatlantic Relations, Johns Hopkins University, 2008. ISBN 978-098-0187-106., str. 8–9

3 Bezpečnost v severovýchodní Asii

Do regionu severovýchodní Asie lze zahrnout Čínskou lidovou republiku, Čínskou republiku, Japonsko, Korejskou lidově demokratickou republiku, Korejskou republiku, Rusko, Mongolsko, Hongkong a Makao.⁵⁴ Tato práce je zaměřena především na Severní Koreu (Korejskou lidově demokratickou republiku) a Jižní Koreu (Korejskou republiku) a další státy regionu, jež významně ovlivňují bezpečnost Jižní Koreje, tedy Čínu, Japonsko, a také významného aktéra, který sice nepatří do zmíněného regionu, ale v tamní bezpečnosti hraje důležitou roli – Spojené státy americké.

Bezpečnostní situace v severovýchodní Asii je determinována několika faktory. Mezi tyto faktory patří například rostoucí potenciál Číny, rostoucí technologická vybavenost (např. modernizace čínské techniky či severokorejské rakety a zmenšování jaderných zařízení), jaderný program Severní Koreje celkově, který stále více ohrožuje Jižní Koreu, Japonsko i Spojené státy. Současná situace v tomto regionu je charakteristická rostoucími výdaji na obranu. Region severovýchodní Asie se vyznačuje rostoucím nacionalismem (zejména pak v Číně a Japonsku). Ve Východočínském a Jihočínském moři, také ve Východním a Japonském moři a na Tchaj-wanu se nachází několik oblastí, jež jsou předmětem mezinárodních sporů mezi státy (a s tím jsou spojena nedostatečná pravidla a postupy pro řešení sporných nároků). V regionu se také nenachází silné bezpečnostní instituce.⁵⁵

Politické režimy zemí v regionu severovýchodní Asie jsou velmi rozmanité – existují zde společně autoritářské i demokratické režimy. Z toho plyne rozdílnost nejen na poli domácí politiky, vládních rozhodovacích procesů a vojenských institucí, ale jsou ovlivněny i mezinárodní vztahy mezi zeměmi.⁵⁶ Zatímco politicko-bezpečnostní vztahy nejsou na vysoké úrovni, vzájemná ekonomická závislost se čím dál tím více prohlubuje. Bývalá jihokorejská prezidentka Pak Kun-hje tuto situaci nazvala „paradoxem severovýchodní

⁵⁴ DUKE, Simon. Northeast Asia and Regional Security. *The Journal of East Asian Affairs* [online]. 1995, 9(2), 323–384 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/23253997, str. 323

⁵⁵ BINNENDIJK, Hans. Asian Partners and Inadequate Security Structures. *Friends, foes, and future directions: U.S. partnerships in a turbulent world* [online]. Santa Monica, Calif.: RAND Corporation, 2016, s. 97–122. ISBN 9780833092205 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt19jci3h.12>, str. 99

⁵⁶ KO, Sangtu. Features of Territorial Disputes in Northeast Asia. *The Journal of Territorial and Maritime Studies* [online]. 2014, 1(1), 135-139 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: http://contents.nahf.or.kr/english/item/downloadItemFile.process?fileName=jm_001_0080.pdf&levelId=jm_001e_0080, str. 136–137

Asie“. Vyznačuje se rozdílnými vztahy v politickém a bezpečnostním prostředí na jedné straně a v ekonomické propojenosti na straně druhé.⁵⁷

Svůj vliv v regionu uplatňují světové mocnosti, které zde mají své strategické zájmy. Významná přítomnost Spojených států v regionu se vyznačuje duální strukturou vztahů vzhledem k Číně, se kterou probíhá strategická spolupráce i soutěž. Spojené státy zaujímají takový postoj, kterým chtějí podpořit stabilitu a mír v oblasti a zabránit válce na Korejském poloostrově. Významnou úlohu při tom hraje americko-jihokorejská a také americko-japonská aliance. Japonsko a Rusko také posilují své síly v regionu, aby zde zvýšily svůj vliv, přičemž Rusko je zaměřeno především na postsovětské regiony (příkladem může být vytvoření Eurasijské ekonomické unie). Čína ve své snaze zvýšit svůj status a vliv v regionu prosazuje proaktivní zahraniční politiku a modernizuje svoji armádu. Pravděpodobně bude země mít i nadále zájem na udržení míru a stability na Korejském poloostrově i v regionu, aby byl zajištěn její plynulý ekonomický růst a vývoj. Japonsko začíná prosazovat více proaktivní obranu politiku, což zahrnuje například reinterpretaci poválečné pacifistické ústavy ve smyslu umožnění účasti na kolektivní sebeobraně.⁵⁸

Japonská vojenská aktivita může být předmětem napětí v regionu severovýchodní Asie. Pro země jako je Jižní Korea, Čína nebo Severní Korea činnost Japonska v této oblasti může vyvolávat bezpečnostní obavy. V roce 2012 byla v Japonsku schválena Národní bezpečnostní strategie⁵⁹, která určuje směr japonské zahraniční a bezpečnostní politiky na následujících 10 let. Směřování politiky nazvané jako „proaktivní pacifismus“ je založené na principu mezinárodní spolupráce. Snahou japonského prezidenta Šinzó Abe bylo reinterpretovat Článek 9 japonské ústavy, ve kterém se Japonsko zříká možnosti vést válku a udržovat vojenský arzenál. Cílem bylo bez změny ústavy uplatňovat právo na kolektivní sebeobranu. V kontextu historie (a zejména rozdílného vnímání historických událostí

⁵⁷ NAKATO, Sachio. Northeast Asia: Regional perspectives for the White Paper on Peacebuilding. In: *Geneva Peacebuilding Platform* [online]. 2015 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.gppplatform.ch/content/whitepaper-series-no8-northeast-asia-sachio-nakato>, str. 3

⁵⁸ 2016 Defence White Paper. In: Ministry of National Defence: Republic of Korea [online]. 2016 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/cop/pblictnt/selectPublicationUser.do?siteId=mndEN&componentId=51&categoryId=0&publicationSeq=777&pageIndex=1&id=mndEN_031300000000, str. 13–14

⁵⁹ Oficiální název je National Security Strategy.

Japonskem a sousedními zeměmi) toto počínání vyvolává napětí v regionu. Čína a Jižní Korea v reakci na to varovaly před možným narušením míru a stability v regionu.⁶⁰

3.1 Mezinárodní spory v regionu

V regionu severovýchodní Asie se nachází několik území, které jsou předmětem mezinárodních sporů. Tyto spory měly za následek zvýšení napětí v regionu. Dynamika ekonomik jednotlivých států přispěla k vytvoření nestabilní bezpečnostní základny. Ekonomická situace navíc přispívá k většímu zbrojení, což zhoršuje bezpečnostní dilema v regionu.⁶¹

Mezinárodní spory v severovýchodní Asii mají povahu zejména námořních sporů. Zatímco v mnoha případech hory nebo řeky více či méně evidentně vykreslují hranici mezi dvěma zeměmi, na moři není žádná přírodní hranice. Nejvíce takových sporů v oblasti řeší ostrovní stát Japonsko. Pro státy je nárokování ostrovů zásadní otázkou z hlediska obchodu i bezpečnosti, zejména pak například pro Jižní Koreu, Japonsko nebo Čínu, které jsou velmi závislé na mezinárodním obchodu. Významnost těchto sporů vzrostla po nabití účinnosti Úmluvy OSN o mořském právu v roce 1994, která ukládá státům možnost nárokovat si až 200 mil okolo jejich území (včetně trvale obyvatelných ostrovů) jako výlučné ekonomické zóny (ve vzdálenosti menší pak také teritoriální vody, kde jsou práva mnohem silnější).⁶²

Teritoriálním sporům čelí také Jižní Korea a již zmíněné Japonsko. V tomto případě si obě země nárokují malé souostroví Tokdo neboli Takešimu v Japonském / Východním moři. Jižní Korea si toto území nárokuje od roku 1952 na základě historických dokumentů a vyjmutí těchto sporných ostrovů z oblasti japonského území Vrchním velitelem spojeneckých sil. Japonsko svůj nárok na spornou oblast zdůvodňuje tím, že v roce 1905 začlenilo malý neobyvatelný ostrov Takešima / Tokdo do svého území. Spor se vyostřil poté, co v roce 2012 navštívil území jihokorejský prezident I Mjong-bak. Japonsko v odpovědi na tento krok naznačilo, že by mohlo spor přenést k Mezinárodnímu soudnímu dvoru (což Japonsko již navrhlo v letech 1954 a 1962). Jižní Korea, která má území pod svojí kontrolou, však tyto návrhy odmítla se svým stanoviskem odmítajícím existenci teritoriálního sporu.

⁶⁰ NAKATO, Sachio. Northeast Asia: Regional perspectives for the White Paper on Peacebuilding. In: *Geneva Peacebuilding Platform* [online]. 2015 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.gppplatform.ch/content/whitepaper-series-no8-northeast-asia-sachio-nakato>, str. 3

⁶¹ KO, Sangtu. Features of Territorial Disputes in Northeast Asia. *The Journal of Territorial and Maritime Studies* [online]. 2014, 1(1), 135-139 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: http://contents.nahf.or.kr/english/item/downloadItemFile.process?fileName=jm_001_0080.pdf&levelId=jm_001e_0080, str. 135

⁶² Tamtéž, str. 136

Přestože vznik vojenského konfliktu mezi oběma zeměmi kvůli tomuto sporu není pravděpodobný, rozhodně to lze považovat za překážku v budování bilaterálních vztahů a mezinárodních vztahů v regionu.⁶³ Teritoriální spory v regionu znázorňuje mapa v Příloze č. 1.

3.2 Situace na Korejském poloostrově

Historie Korejského poloostrova se dle legend datuje až do dob před naším letopočtem. Významným datem je rok 1392, kdy byla založena Čoson dynastie, která trvala až do roku 1910, kdy byla Korea anektována Japonskem. Mezi lety 1894 a 1895 proběhla První čínsko-japonská válka, ze které vyšlo vítězně Japonsko. Japonsko vyhrálo i válku rusko-japonskou, která se odehrála mezi lety 1904 a 1905. Poté, co Japonsko vyhrálo obě války, v roce 1910 anektovalo Koreu, která zůstala pod jeho nadvládou do konce Druhé světové války v roce 1945. Ani konec Druhé světové války nepřinesl Koreji osvobození. Korea byla rozdělena dle 38. rovnoběžky do dvou zón, kde Sověti spravovali Koreu na severní straně rovnoběžky a Američané zůstali na jižní straně. Američané prosazovali vizi vytvoření takové správy země, která by nahradila jak americká, tak sovětská okupační vojska a Sověti mezitím na severní straně vytvořili komunistickou vládu. Na konci roku 1947 přijala OSN návrh Spojených států na vyhlášení voleb za přítomnosti Dočasné komise pro Koreu OSN. Přestože komisi nebyl umožněn přístup na severní část poloostrova, na jihu se volby konaly v květnu 1948 a následně byla 15. srpna 1948 vytvořena Korejská republika. Poté byla 9. září 1948 vyhlášena Korejská lidově demokratická republika na severní straně. V červnu roku 1950 vstoupila severokorejská vojska na jižní stranu poloostrova, což odstartovalo tříletou Korejskou válku, která byla zakončena Smlouvou o příměří v roce 1953, jež stanovuje současnou hranici mezi oběma státy a také existenci a vymezení demilitarizované zóny. Mírová smlouva mezi Severní a Jižní Koreou podepsána nebyla. Do roku 1971 nebyl mezi vládami na severu a na jihu žádný přímý kontakt, i když se obě strany vyjádřily pozitivně o sjednocení poloostrova. Od roku 1972 začala jednání, kde bylo dosaženo několika dohod. V roce 1994 se měl konat summit, který byl zrušen z důvodu smrti severokorejského vůdce Kim Ir-sena. Období na přelomu tisíciletí se vyznačovalo pozitivním vývojem vztahů – například v červnu roku 2000 se konal summit mezi tehdejšími představiteli zemí Kim Čong-ilem a Kim Te-džungem v Pchjongjangu. Přestože byl summit

⁶³ NAKATO, Sachio. Northeast Asia: Regional perspectives for the White Paper on Peacebuilding. In: *Geneva Peacebuilding Platform* [online]. 2015 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.gppplatform.ch/content/whitepaper-series-no8-northeast-asia-sachio-nakato>, str. 2

považován za bod zvratu v mezikorejské spolupráci, rozhodnutí Severní Koreje o jaderném programu nemělo na vztahy pozitivní dopad.⁶⁴

3.3 Role Severní Koreje v bezpečnosti regionu severovýchodní Asie

Od začátku devadesátých let se nebezpečí vycházející ze severní strany Korejského poloostrova zvýšilo díky tamnímu vývoji jaderných zbraní a ochotě země je použít proti jižnímu nepříteli. Krize na Korejském poloostrově dostala jaderný rozměr již po skončení Studené války a poté, co se Severní Korea rozhodla vystoupit ze Smlouvy o nešíření jaderných zbraní v lednu roku 2003 se tento problém vyostřil. Korejská lidově demokratická republika pokračovala ve svém jaderném i balistickém programu, který od roku 2014 ještě zintenzivnila, a to navzdory zpříšňujícím se mezinárodním sankcím, kterými mezinárodní společenství na tyto programy reagovalo.⁶⁵

Mezinárodní společenství reagovalo na situaci na severní straně Korejského poloostrova již v devadesátých letech, kdy byla 21. října 1994 mezi Spojenými státy a Severní Koreou uzavřena Rámcová dohoda (Agreed Framework), která požadovala po Severní Koreji zastavení provozu a konstrukce jaderných reaktorů, u kterých bylo podezření, že jsou součástí programu na výrobu jaderných zbraní. Spojené státy měly dle dohody dodat do země dva jaderné reaktory, u kterých nebylo riziko zneužití jejich účelu k výrobě zbraní, a také palivo. V této souvislosti byla také vytvořena Organizace pro rozvoj energetiky na Korejském poloostrově, která měla dohlížet na implementaci této dohody. Dohoda znamenala diplomatický úspěch, neboť ukončila několikaměsíční krizi, při které Severní Korea vyjádřila svůj záměr odstoupit od NPT. Po uzavření dohody Severní Korea přechodně zastavila chod svého reaktoru v Jongbjonu a také konstrukci dvou dalších reaktorů. Severní Korea v roce 1998 provedla raketový test, na který chtěla americká administrativa odpovědět dalšími vzájemnými dohodami. Následně byl ve Spojených státech zvolen prezident George W. Bush novým americkým prezidentem, který se nejprve přikláněl k dalšímu vyjednávání se Severní Koreou. Tato strategie se ale změnila po odhalení, které ukázalo,

⁶⁴ Political Overview. *South Korea Country Review* [online]. 2012, 7-9 [cit. 2018-11-24]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=f857cacc-7762-489c-999c-1c547557e904%40sessionmgr104>, str. 7–9

⁶⁵ Nuclear Proliferation in North East Asia. *European Parliament: Directorate-General for External Policies, Policy Department* [online]. 2017 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578015/EXPO_STU\(2017\)578015_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578015/EXPO_STU(2017)578015_EN.pdf), str. 1

že Severní Korea nedodrží své závazky a vytváří technologie na obohacování uranu. Celá dohoda ale nakonec selhala a Severní Korea se rozhodla od NPT odstoupit.⁶⁶

Jaderná krize na Korejském poloostrově byla neustále středem zájmu mezinárodního společenství, zejména po provedení třetí jaderné zkoušky 13. února roku 2013. Poté došlo k útlumu zájmu západních mocností, a to zejména ve stínu událostí v jiných regionech světa (občanská válka v Sýrii a použití chemických zbraní spojené s Úmluvou o chemických zbraních, diplomatický rozměr Íránské jaderné krize nebo Ukrajinská krize). Rada bezpečnosti v reakci na třetí jaderný test Severní Koreje přijala rezoluci, jejímž obsahem bylo uvalení nových sankcí a označení tohoto činu jako aktu zvláštního nepřátelství. Jaderná zkouška poznamenala také vztahy mezi severem a jihem Korejského poloostrova, konkrétně byla přerušena komunikace a bylo oznámeno opětovné spuštění jaderného zařízení v Jongbjonu. V tomto období byly také na Soul spáchány kybernetické útoky.⁶⁷

Severní Korea v současné době disponuje asi čtyřiceti gramy plutonia, ze kterého by bylo možné postavit kolem dvanácti jaderných zařízení. Existují však různé názory na schopnost Severní Koreji tyto zařízení zmenšit tak, aby mohly být nainstalovány na balistické střely. Doposud Severní Korea provedla šest jaderných zkoušek. První úspěšná zkouška proběhla v říjnu roku 2006, následovala v květnu 2009, únoru 2013, lednu 2016 a poté v září stejného roku. Testování balistických raket probíhalo v dubnu roku 2009, dubnu 2012, prosinci téhož roku, poté v únoru a říjnu roku 2016 a velmi aktivní byla Severní Korea v tomto směru od února do června v roce 2017. Z provokativních akcí mířených proti jižnímu sousedovi je nutné zmínit potopení námořního plavidla jihokorejské armády v březnu roku 2010, bombardování jihokorejského ostrova v listopadu roku 2010 a výbuch nášlapné miny na jižní straně demilitarizované zóny v srpnu roku 2015.⁶⁸ Ani jedna ze zemí Korejského poloostrova také nesouhlasí s námořní hranicí (tzv. Northern Limit Line) v Západním moři, což vedlo k několika incidentům. První bitva o Yeonpyeong proběhla v roce 1999, druhá tohoto druhu v červnu roku 2002. Následovala Daecheong Sea Battle v listopadu 2009 a poté

⁶⁶ The U.S.-North Korean Agreed Framework at a Glance. *Arms Control Association* [online]. 2018 [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/agreedframework>

⁶⁷ Nuclear Proliferation in North East Asia. *European Parliament: Directorate-General for External Policies, Policy Department* [online]. 2017 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578015/EXPO_STU\(2017\)578015_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578015/EXPO_STU(2017)578015_EN.pdf), str. 7

⁶⁸ BONG, Youngshik. Continuity Amidst Change: The Korea – United States Alliance. *Global allies: comparing US alliances in the 21st century*. [online]. Acton, A.C.T.: ANU Press, 2017, s. 45-58. ISBN 9781760461188 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt1sq5twz.7>, str. 46

ještě dva již výše zmíněné incidenty z roku 2010.⁶⁹ Přehled jaderných testů Severní Koreje je znázorněn v Příloze č. 2.

Po potopení námořního plavidla Cheonan i s jeho šestačtyřicetičlennou posádkou v březnu roku 2010 došlo k výraznému zhoršení mezikorejských vztahů. Jižní Korea na událost zareagovala uvalením sankcí vůči Severní Koreji již v květnu téhož roku. Sankce obsahovaly úplný zákaz plavby severokorejských lodí přes Čedžuský průliv, přerušování veškeré mezikorejské spolupráce, zmrazení projektů poskytujících pomoc (kromě specifické humanitární pomoci) do Severní Koreje, zákaz investování či cestování do KLDR pro jihokorejské občany. Sankce se také dotkly průmyslového komplexu Kaesong, kde bylo znemožněno jihokorejským firmám začínat nové obchodní projekty a stávající výroba byla omezena na maximální počet 1 000 jihokorejských pracovníků. Následující den vydala podobné prohlášení také Severní Korea, které obsahovalo například anulování smlouvy o neútočení nebo zákaz plavby jihokorejských lodí v severokorejských teritoriálních vodách a přeletu jihokorejských letadel v severokorejském vzdušném prostoru. V rámci těchto opatření bylo vyloučeno osm Jihokorejců z průmyslového komplexu Kaesong. Obecně se však události roku 2010 tohoto společného korejského průmyslu významně nedotkly.⁷⁰

Velkou událost představovalo vypuštění řízené střely Severní Koreou v červenci roku 2017, která dosáhla výšky 3 000 kilometrů a letěla po dobu 45 minut. Experti odhadli, že taková střela je schopna urazit 10 000 kilometrů, což představuje zásadní informaci pro Spojené státy americké, neboť by to znamenalo, že taková střela je schopna zasáhnout jejich území (například město Chicago). O měsíc později byla ze Severní Koreji odpálena střela, která přeletěla Japonské území a dopadla do Pacifiku, což bylo o dva týdny později ještě jednou zopakováno. Jedním z posledních velkých incidentů ovlivňujících bezpečnostní situaci na Korejském poloostrově bylo provedení šesté jaderné zkoušky Severní Koreou 3. září 2017. V návaznosti na tuto událost přijala Rada bezpečnosti OSN v září 2017 jednomyslně rezoluci 2375 ukládající opět nové sankce.⁷¹ Přípravný výbor hodnotící konference NPT, která

⁶⁹ A nuclear South Korea?. *International Journal* [online]. Sage Publications, 2014, **69**(1), 26-34 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24709339?read-now=1&refreqid=excelsior%3Aa16c182332d40b184762fb7f72b2f09d&seq=2#metadata_info_tab_contents, str. 29

⁷⁰ CHANG, Semoon. Economic Cooperation Between the Two Koreas. *North Korean Review* [online]. 2012, vol. 8, no. 2, s. 6-16. ISSN 15512789 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1682440707/B24F51571834CA6PQ/1?accountid=17203>, str. 10

⁷¹ YE, Sang a Richard RIGBY. North Korea: A Year of Crisis. GOLLEY, Jane a Linda JAIVIN. *Prosperity* [online]. ANU Press, 2018, s. 80-95. ISBN 9781760462031 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctv1rmjm7.13>, str. 84

proběhne v roce 2020 akci Severní Koreje odsoudil a usnesl se, že toto počínání je jasným porušením několika jednomyslně přijatých rezolucí RB OSN. Znovu bylo odsouzeno odpalování balistických střel a zdůrazněny ty mezikontinentálního dosahu. Příslušné státy výboru (mezi nimiž je například i USA, Jižní Korea nebo Japonsko) ve svém prohlášení uvedly, že vítají mezikorejský summit, který proběhl 27. dubna 2018 a Pchanmundžomskou deklaraci⁷², kde byly oceněny zejména „konkrétní kroky“, které podnikla Korejská lidově demokratická republika.⁷³

Otázka denuklearizace Severní Koreje je předmětem diskuzí politiků i vědců po celém světě. Přestože je to velmi komplikovaný problém, jako tři hlavní možnosti řešení Mun Suk Ahn a Young Chul Cho uvádějí vojenský útok, ekonomické sankce a vyjednávání. Provedení vojenského útoku by mimo jiné vyžadovalo odhalení všech jaderných zařízení, což by představovalo náročný, zda vůbec proveditelný úkol (pomineme-li ostatní konsekvence tohoto řešení). Další možnost týkající se ekonomických sankcí je praktikována zejména skrze rezoluce Rady bezpečnosti OSN. V rámci těchto opatření to byla zejména Čína, která poskytovala zemi energetickou a potravinovou pomoc. Poslední uvedenou možností je vyjednávání, což představuje velmi náročný úkol, ale ne zcela nemožný, čehož byl důkazem rok 1994, kdy byla dohodnuta úmluva Agreed Framework.⁷⁴ Přestože tato dohoda nakonec selhala, v závislosti na různém vedení obou zemí probíhaly i jiné snahy o diplomatické řešení situace na Korejském poloostrově. Významné momenty vyjednávání v roce 2018 jsou předmětem podkapitoly poslední části práce.

⁷² více o Pchanmundžomské deklaraci viz poslední kapitola této práce

⁷³ Preparatory Committee for the 2020 Review Conference of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. *United Nations* [online]. Ženeva, 2018 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: <http://undocs.org/NPT/CONF.2020/PC.II/9>

⁷⁴ A nuclear South Korea?. *International Journal* [online]. Sage Publications, 2014, **69**(1), 26-34 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24709339?read-now=1&refreqid=excelsior%3Aa16c182332d40b184762fb7f72b2f09d&seq=2#metadata_info_tab_contents, str. 33

4 Jižní Korea a jaderné zbraně

Při zkoumání národní bezpečnosti Jižní Koreje ve vztahu k jaderným zbraním je předmětné uvést, zda je země vůbec technologicky schopna tento druh zbraně získat. Výsledkem je zjištění, že Jižní Korea je schopna vyrobit účinnou jadernou zbraň na základě svého technologického know-how, hi-tech a průmyslové infrastruktury. Nicméně k tomu je zapotřebí získat dostatečné množství speciálních materiálů, zejména U-235 (štěpitelný, vysoce obohacený uran) a Pu-239 (plutonium), čehož Jižní Korea nemá dostatečné množství. Kdyby Jižní Korea nějakou (nelegální) cestou získala tyto vysoce obohacené štěpné materiály, stala by se zemí, která je schopna jadernou zbraň vyrobit v rozmezí od šesti do devíti měsíců. Pokud by nastal scénář, že by se Jižní a Severní Korea sjednotily, a zásoby štěpného materiálu ze severu by se skloubily s vyspělou technologickou infrastrukturou na jihu, odhaduje se, že by v rozmezí šesti až devíti měsíců mohlo být vyrobeno několik jaderných zařízení. Pokud by jižní Korea chtěla vyrobit zbraň z materiálu ze svých zásob, musela by získat zařízení na jeho obohacení, čímž by porušila závazky Mezinárodní agentury pro atomovou energii, ke kterým se země zavázala.⁷⁵

Země v minulosti vyvíjela snahu získat určité typy materiálů a zařízení, které si z hlediska jaderné bezpečnosti získala pozornost mezinárodního společenství. Jižní Korea začala na svém prvním jaderném reaktoru pracovat v roce 1970. Přestože tento reaktor neměl žádné přímé napojení na armádní účely, zhruba ve stejnou dobu započal projekt, který se týkal výzkumu tajných zbraní. Tento projekt byl zahájen jako požadavek prezidenta Pak Čong-hui a následně byl odhalen Spojenými státy mezi lety 1974 a 1975. Jako následek bylo Jižní Koreji ohroženo stažením amerických sil v případě jeho pokračování. Jižní Korea přistoupila na odstoupení od projektu a v roce 1975 ratifikovala NPT. Avšak již na podzim roku 1975 vypukl mezi Jižní Koreou a Spojenými státy další spor, a to tehdy, když Francie oznámila svůj záměr prodat Soulu zařízení pro oddělení plutonia z vyhořelých palivových tyčů. Přestože tento typ zařízení je z hlediska smlouvy NPT legální, Spojené státy vyjádřily obavy týkající se tajné výroby jaderných zbraní. Americká administrativa varovala před pozastavením půjček na jihokorejský civilní jaderný program a před ohrožením

⁷⁵ LARGE, John H. *The Actual and Potential Development of Nuclear Weapons Technology in the Area of North East Asia: (Korean Peninsular and Japan* [online]. 2005 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2006/4/Development-of-NW-in-NEAsia.pdf>

korejsko-amerických bezpečnostních vztahů. V návaznosti na to se jihokorejská vláda rozhodla od obchodu s Francií odstoupit.⁷⁶

Situace se však změnila v následujících letech 1977 a 1978. Jako součást své prezidentské kampaně slíbil Jimmy Carter stažení všech pozemských vojsk a nukleárních zbraní z Jižní Koreje. Po jeho zvolení do funkce prezidenta se měl tento plán uskutečnit do roku 1982 s tím, že v zemi zůstanou pouze vzdušné síly. To se však nelíbilo jihokorejským představitelům, kteří jako odpověď představili plán postavit si vlastní zařízení pro přepracování jaderného paliva. Když Jimmy Carter v roce 1978 rozhodl o zrušení plánu o stažení svých pozemních sil, Jihokorejci od plánu vlastního zařízení ustoupili. Jako důvod, proč Jihokorejci od vlastní továrny upustili, Engelhardt uvádí zejména ekonomické vazby na Spojené státy. USA byly největším obchodním partnerem Jižní Koreje, zodpovědní za 26 % jejich exportů. V tomto případě by případné ekonomické sankce měly na zemi zásadní vliv. Navíc zde byla možnost, že by se k těmto sankcím přidalo i Japonsko, které bylo druhým největším obchodním partnerem a zároveň největším investorem do korejského průmyslu. Svoji roli také hrálo již zmíněné financování jaderného programu pro civilní účely, a to v době, kdy ceny ropy stoupaly a bylo potřeba hledat její substituty. Zahraniční dluh Jižní Koreji na konci sedmdesátých let činil 20 miliard amerických dolarů, přičemž většina byla vůči americkým a japonským bankám. V rozhodnutí Soulu o zrušení plánu na výstavbu vlastního jaderného zařízení hrála dle Engelhardta velkou roli situace, která by nastala při jeho následování – Jižní Korea by nedisponovala jadernými zbraněmi, a zároveň by přišla o ochranu americkou armádou. Na konci sedmdesátých let se odhadovalo, že by zemi zabralo přibližně čtyři až šest let, než by byla schopna vyrobit jadernou bombu.⁷⁷

Jižní Korea také přistoupila k těžbě plutonia v roce 1982 a k obohacování uranu v roce 2000. Nicméně oficiální stanovisko země bylo, že tyto pokusy jsou prováděny pouze za vědeckými účely a nejsou spojeny s vývojem jaderných zbraní. Vedoucí Mezinárodní agentury pro atomovou energii se následně vyjádřil, že tyto pokusy se nezdají být součástí programu na vývoj jaderných zbraní a že se jedná pouze o vědecké experimenty prováděné v malém

⁷⁶ ENGELHARDT, Michael J. Rewarding nonproliferation: The South and North Korean cases. *The Nonproliferation Review* [online]. 1996, vol. 3, issue 3, s. 31-37 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://cns.miis.edu/npr/pdfs/engel33.pdf>, str. 32

⁷⁷ Tamtéž, str. 32–33

měřítku. Generální ředitel MAAE Mohamed ElBaradei řekl poté, co dokončil oficiální cestu do Soulu, že „...*tyto experimenty samy o sobě nejsou ilegální.*“⁷⁸

Mezi nejvíce výrazné příznivce nuklearizace Jižní Koreje je bývalý předseda vládnoucí strany Saenuri Party Chung Mong-joon a Won Yoo-chul, bývalý předseda Výboru pro obranu Národního shromáždění. Tito představitelé patří mezi zastánce jaderného odstrašování Severní Koreje. Won Yoo-chul je zastánce názoru, že pokud Severní Korea neodstraní svoje jaderná zařízení, pak bude muset Jižní Korea vyvinout svoje vlastní. Další předseda Saenuri Party Hwang Woo-yea byl podobného názoru, neboť se vyjádřil, že Jižní Korea musí vyvinout takový systém proti jaderným zbraním Severní Koreje, aby byla zachována vojenská rovnováha moci. Podpora jaderného zbrojení je však ve výrazném kontrastu přístupu Jižní Koreje k problematice na Summitu o jaderné bezpečnosti v Soulu v roce 2012, kde se země vyjádřila k podpoře nešíření jaderných zbraní a upevnění jaderné bezpečnosti.⁷⁹

Summit o jaderné bezpečnosti proběhl v Soulu v březnu roku 2012. Pro Koreu to znamenalo největší shromáždění vysokých představitelů států na jihokorejské půdě. Tento summit proběhl po události v japonské Fukushima v březnu roku 2011, což znamenalo, že některá témata se týkala jaderné bezpečnosti, která byla zaměřena na prevenci úniku radiace. Pro Jižní Koreu tento summit znamenal především politický úspěch – země ukázala, že je schopna poskytnout půdu důležité světové události, a přestože spolupracovala se Spojenými státy, stála v čele summitu a předkládala vlastní iniciativy. Summit v Jižní Koreji také představoval politickou protiváhu postupu Severní Koreje, která nedávno předtím otestovala své balistické střely.⁸⁰

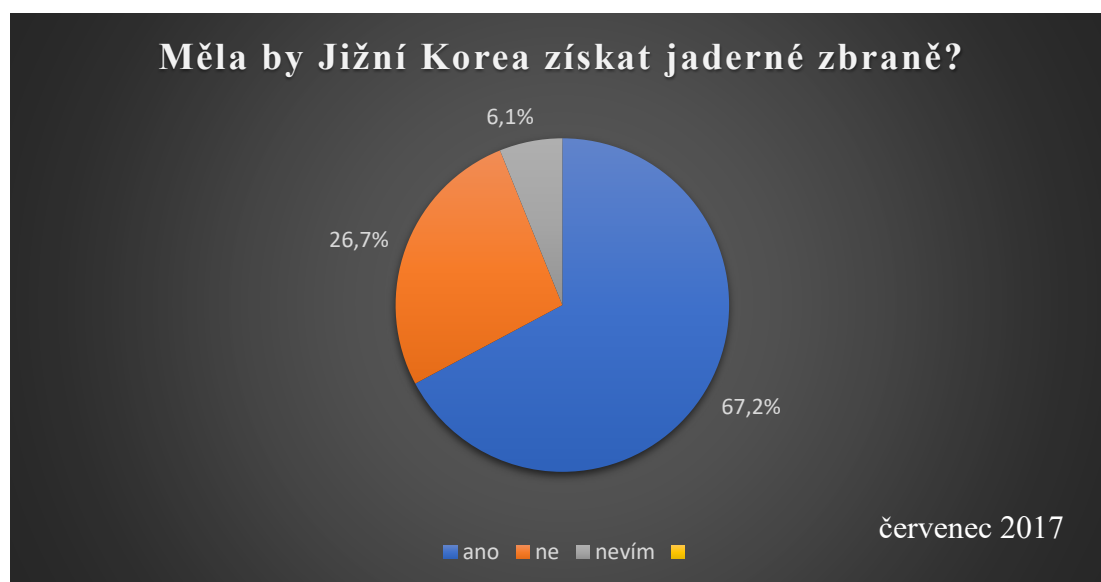
⁷⁸ FAIOLA, Anthony. IAEA Chief Doubts S. Korean Arms Plans. *The Washington Post* [online]. 2004 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz:2048/ehost/detail/detail?vid=4&sid=66ec7527-4622-4b71-b4a1-c947426e9836%40pdc-v-sessmgr02&bdata=Jmxhbmc9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=WPT166766230904&db=bwh>

⁷⁹ A nuclear South Korea?. *International Journal* [online]. Sage Publications, 2014, **69**(1), 26-34 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24709339?read-now=1&refreqid=excelsior%3Aa16c182332d40b184762fb7f72b2f09d&seq=2#metadata_info_tab_contents, str. 27

⁸⁰ POMPER, Miles A. The Seoul Nuclear Security Summit: How Much of a Success?. In: *Academic Paper Series* [online]. Korea Economic Institute, 2012 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: http://www.keia.org/sites/default/files/publications/milespomper_aps_paper.pdf, str. 5

V červnu roku 2017 proběhl v Jižní Koreji výzkum veřejného mínění, kterého bylo součástí 1003 respondentů.⁸¹ Tento průzkum se zabýval otázkami zahraniční politiky, ekonomických a diplomatických vztahů (především mezi Jižní Koreou a Japonskem, výzkum probíhal také v Japonsku), apod. Jedna z otázek, kterou jihokorejští respondenti zodpovídali, se týkala získání vlastních jaderných zbraní. Respondenti ve více než dvou třetinách případů (67,2 %) uvedli, že by Jižní Korea měla získat vlastní jaderné zbraně. Více než čtvrtina (26,7 %) odpovídajících uvedla, že by Jižní Korea neměla mít své nukleární zbraně. Zbýlých 6,1 % respondentů odpovědělo, že si nejsou jisti, jak tuto otázku zodpovědět.⁸² Tuto situaci znázorňuje Graf 1.

Graf 1: Měla by Jižní Korea získat jaderné zbraně?

Zdroj: *The 5th Japan-South Korea Joint Public Opinion Poll: Analysis Report on Comparative Data*. The Genron NPO [online]. 2017 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: http://www.genron-npo.net/en/archives/170721_en.pdf, str. 28

Mezi argumenty pro získání jaderné zbraně se objevuje názor, že se Jižní Korea není bez této techniky schopna ubránit svému severnímu sousedovi, který je nukleárně vyzbrojen. I když není brána v úvahu pravděpodobnost jaderného útoku Severní Koreou, zastánci

⁸¹ Pozn. Respondenti průzkumu byli ve složení 50,2 % ženy, 49,8 % muži. Věkové rozmezí bylo následující: mezi 19 a 29 lety: 17,6 %, mezi 30 a 39 lety: 17,4 %, mezi 40 a 49: 20,5 %, mezi 50 a 59: 19,8 % a nad 60 let: 24,5 %. Zdroj také uvádí rozmanitost respondentů týkající se jejich nejvyššího dosaženého vzdělání jako následující: středoškolské vzdělání: 14,8 %, bakalářské vzdělání: 37,6 % a vyšší: 47,7 %.

⁸² *The 5th Japan-South Korea Joint Public Opinion Poll: Analysis Report on Comparative Data*. The Genron NPO [online]. 2017 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: http://www.genron-npo.net/en/archives/170721_en.pdf, str. 28

tohoto argumentu jsou znepokojeni provokacemi, které tato situace Severní Koreji umožňuje a kterými přebírají určitou míru nadvlády ve vzájemných vztazích. Další argument pro získání jaderné zbraně představuje její účel k vyvážení jaderné techniky nejen v Severní Koreji, ale i v Číně. Zastánci tohoto argumentu věří, že nukleární zbraně by Jižní Koreji přinesly větší sílu při vyjednávání s oběma zeměmi. Ve prospěch získání jaderných zbraní argumentují také ti, kteří věří, že by jejich přítomnost přinesla posílení suverenity země a zvýšila její prestiž. Opět zmiňují vyrovnaní síly s jadernou Severní Koreou, což by podpořilo státní suverenitu. Zejména konzervativní strana se obává oslabení jaderného deštníku z americké strany, a to zejména po zahájení kampaně amerického prezidenta Baracka Obamy „Nuclear Free World“. Na druhou stranu Spojené státy ujišťují Jižní Koreu o jejich systému jaderného odstrašování (např. Extended Deterrence Policy Committee v prosinci roku 2011). Tímto rozporem jsou zejména konzervativci velmi znepokojeni.⁸³

Kdyby se Soul rozhodl pro získání jaderných zbraní, zcela určitě by to vyvolalo reakci v regionu severovýchodní Asie. Tato situace by mohla podnítit Tchaj-wan a Japonsko k získání svých vlastních jaderných zařízení. Tento závod ve zbrojení by oslabil bezpečnost v severovýchodní Asii a také zpomalil ekonomický vývoj regionu. To by bylo v rozporu s jihokorejskými konzervativci, kteří zastávají jak silnou národní obranu, tak i progresivní ekonomický růst. Nuklearizace by také neměla dobrý vliv na vztahy země se Spojenými státy. Právě USA Jižní Koreu historicky odrazovaly od získání jaderné zbraně kvůli obavě ze závodů ve zbrojení v regionu a porušení Smlouvy o nešíření jaderných zbraní. Omezení vojenské spolupráce z americké strany by nemělo příznivý vliv na bezpečnostní situaci Jižní Koreje, neboť Soul stále vyžaduje spolupráci s americkými vojenskými jednotkami, které hrají zásadní roli při jihokorejských operacích a cvičeních.⁸⁴

Jaderná energie je pro Jižní Koreu důležitým zdrojem energie, neboť se na produkci elektřiny podílí asi třiceti procenty (30,7 % v lednu roku 2017). Průměr podílu jaderné energie na celkové produkci elektřiny zemí OECD ke stejnému datu představoval 18,7 %.⁸⁵ Země v roce 2017 představila nový pětiletý plán (od roku 2017 do roku 2021), který má mimo jiné přispívat k maximální bezpečnosti a zohledňovat budoucí poptávku. Země také v roce 2016

⁸³ A nuclear South Korea?. *International Journal* [online]. Sage Publications, 2014, **69**(1), 26-34 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24709339?read-now=1&refreqid=excelsior%3Aa16c182332d40b184762fb7f72b2f09d&seq=2#metadata_info_tab_contents, str. 28–29

⁸⁴ Tamtéž, str. 31

⁸⁵ Nuclear Energy Data. *Nuclear Development* [online]. OECD NEA, 2017 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.oecd-neo.org/ndd/pubs/2017/7365-ned-2017.pdf>, str. 15

představila novou strategii pro nakládání s jaderným odpadem. Tentýž rok začala také výstavba zařízení na jaderný odpad, které by mělo být dokončeno v roce 2020.⁸⁶ V Jižní Koreji je nyní v provozu 24 reaktorů produkujících jadernou energii. Země patří mezi nejvýznamnější země v oblasti jaderné energie a svoje technologie vyváží i do zahraničí. V současné době se podílí na výstavbě čtyř jaderných reaktorů ve Spojených arabských emirátech (jedná se o projekt o objemu 20 miliard amerických dolarů). Nicméně v červnu roku 2017 se nový jihokorejský prezident vyjádřil, že „*zcela přehodnotí politiku týkající se jaderných elektráren*“ a že stát „*opustí rozvojovou politiku zaměřenou na jaderné elektrárny a ukončí éru jaderné energie*“. Prezident se také vyjádřil, že se chce zaměřit na zemní plyn a obnovitelné zdroje energie. Jeho postoj vyvolal reakci řady vědců a konzervativců, zejména kvůli obavě ze ztráty velkého množství levné energie.⁸⁷

4.1 Dimenze národní bezpečnosti Jižní Koreji a role Číny

Na národní bezpečnost země lze nahlížet z pohledu několika dimenzí. I když předmětem této práce je především dimenze vojenská se zaměřením na jaderné zbraně, pro získání celistvého pohledu na problematiku je zapotřebí zohlednit i ostatní dimenze, které tuto zmíněnou ovlivňují. Ekonomická dimenze národní bezpečnosti Jižní Koreje zahrnuje zejména vztahy se Spojenými státy americkými, Japonskem a Čínou. Ekonomická závislost na Číně má v Jižní Koreji rostoucí charakter (v roce 2010 celkový objem bilaterálního obchodu Čína – Jižní Korea překročil celkový obchod mezi Koreou a Spojenými státy a Koreou a Japonskem dohromady). Ratifikace smlouvy o volném obchodu v roce 2015 přispěla k tomuto trendu a zvýšila ekonomickou integraci obou zemí.⁸⁸

Provázanost ekonomické a vojenské dimenze dokazuje například situace vzniklá okolo rozhodnutí Jižní Koreje o nasazení raketového systému THAAD (Terminal High Altitude Area Defence), se kterým Čína (a také Ruská federace) zásadně nesouhlasí a o kterém se domnívá, že by mohl monitorovat její vzdušný prostor. Z důvodu zavedení zmíněného protiraketového systému uvalila Čína na Jižní Koreu několik hospodářských sankcí. Sankce postihly hlavně pátý korejský největší podnik Lotte, který v Číně působí v několika

⁸⁶ Nuclear Energy Data. *Nuclear Development* [online]. OECD NEA, 2017 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.oecd-neo.org/ndd/pubs/2017/7365-ned-2017.pdf>, str. 55

⁸⁷ Nuclear Power in South Korea. World Nuclear Association [online]. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://www.world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-o-s/south-korea.aspx>

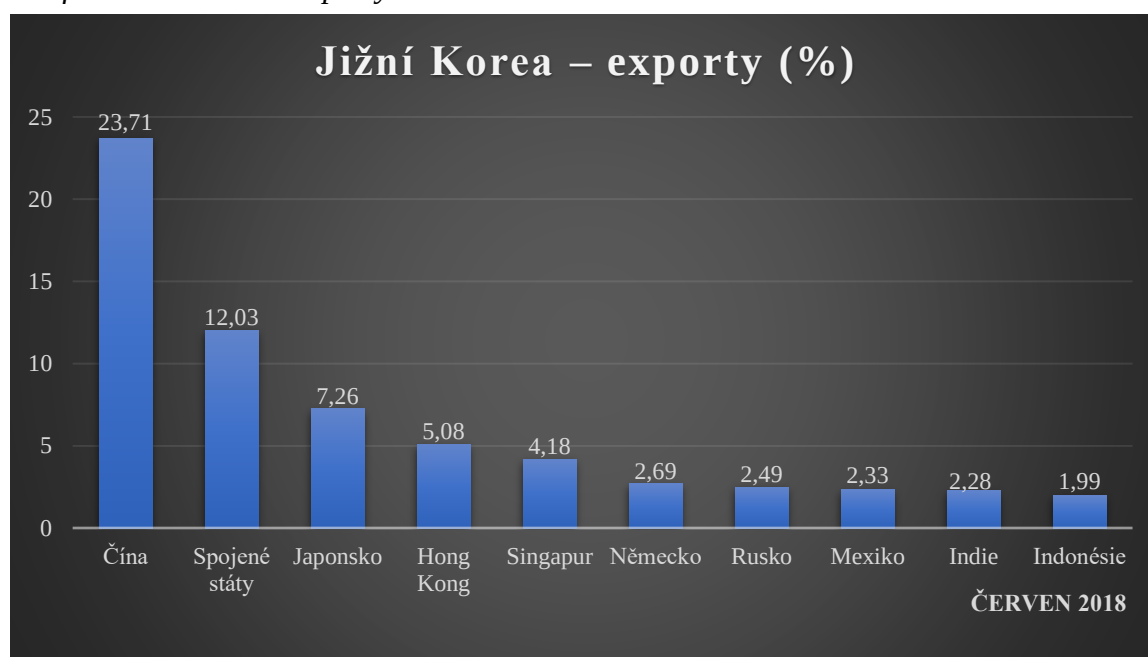
⁸⁸ Nuclear Proliferation in North East Asia. *European Parliament: Directorate-General for External Policies, Policy Department* [online]. 2017 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578015/EXPO_STU\(2017\)578015_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578015/EXPO_STU(2017)578015_EN.pdf), str. 26

odvětvích (protože zařízení THAAD mělo být nainstalováno na pozemky, patřící této společnosti). Čína na zmíněný podnik začala ukládat zvláštní daně na konci roku 2016 a donutila Jižní Koreu, aby část tohoto byznysu v Číně uzavřela. Po konečném rozhodnutí Lotte o poskytnutí pozemků pro systém THAAD v únoru roku 2017, vyhlásila Čína bojkot korejských produktů a služeb.⁸⁹

⁸⁹ Threats to Security in East Asia. In: *The Polish Institute of International Affairs: Bulletin* [online]. **28** (968). 2017 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: https://www.pism.pl/files/?id_plik=23011, str. 2

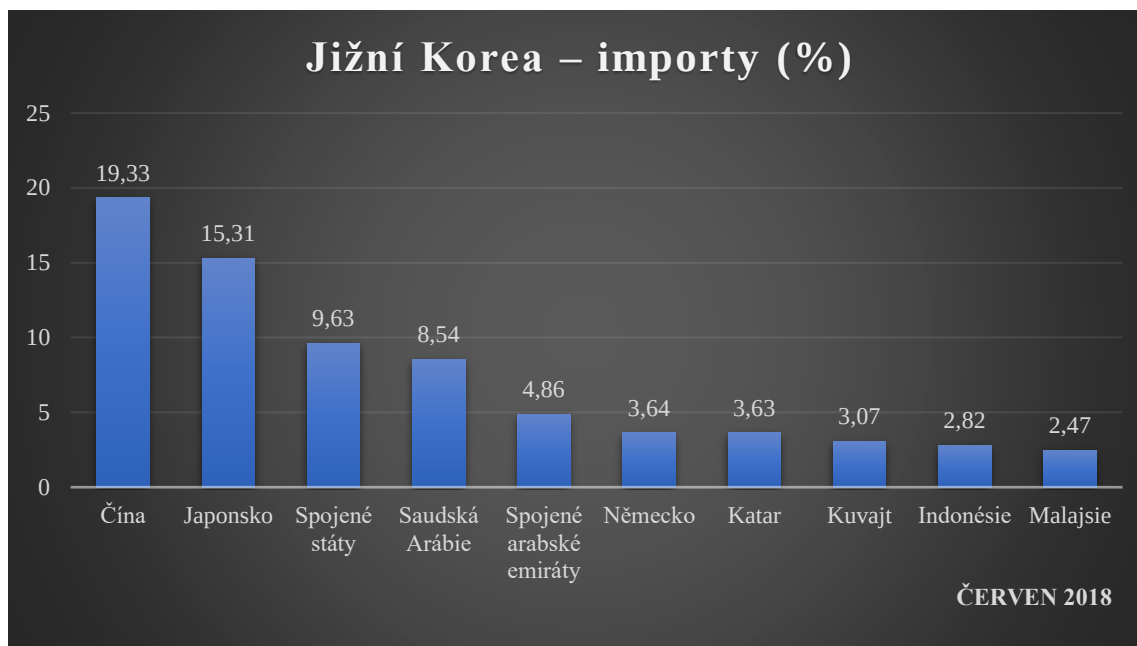
Níže uvedené grafy znázorňují Čínu jako největšího importního i exportního partnera Jižní Koreje. Z celkového objemu jihokorejských exportů jich 23,71 % putuje do Číny, což představuje téměř dvojnásobek exportů putujících do Spojených států amerických, jež jsou stále jako exportní partner na druhém místě. Největší podíl na celkových importech Jižní Koreje má také Čína s 19,33 %. V tomto případě jsou Spojené státy až na třetím místě se zhruba polovičním podílem představujícím 9,63 %. Mezi těmito dvěma importními partnery se nachází Japonsko, kam míří 15,31 % jihokorejských importů.

Graf 2: Jižní Korea – exporty

Zdroj: South Korea Major Trade Partners. In: Bridgat [online]. 2018 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <http://countries.bridgat.com/South Korea Trade Partners.html>

Graf 3: Jižní Korea – importy

Zdroj: *South Korea Major Trade Partners*. In: Bridgat [online]. 2018 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: http://countries.bridgat.com/South_Korea_Trade_Partners.html

Čína a Jižní Korea navázaly formální vztahy v roce 1992. Tento krok znamenal zhoršení vzájemných vztahů Severní Koreje a Čínské republiky v oblasti zahraničních záležitostí, ekonomiky i politiky.⁹⁰ Za poslední čtyři desetiletí se z Číny stala silná regionální i globální mocnost. Kromě rychlého ekonomického růstu, přílivu zahraničních investic a expanze na světové trhy se Čína připojila k několika regionálním i mezinárodním institucím, zmodernizovala armádu a stala se velmi viditelným hráčem mezinárodní politiky. Jižní Korea ale na tento vývoj neodpověděla navyšováním své vojenské kapacity, což by se z pohledu rovnováhy sil mohlo zdát jako racionální chování při zvážení Číny jako rychle rostoucí, demograficky i geograficky významné mocnosti s autoritářským režimem, která má navíc dostatek prostředků, aby ohrozila Korejský poloostrov. Čína navíc udržuje vztahy se Severní Koreou, která od roku 1945 představuje hlavní vnější hrozbu pro Jihokorejce. Jižní Korea se s Čínou v posledních desetiletích spíše sblížila. Obě země mají podobné postoje k řadě záležitostí zahraniční politiky (například řešení bezpečnostního problému, který představuje Severní Korea nebo budoucnost japonské zahraniční politiky).⁹¹

⁹⁰ YE, Sang a Richard RIGBY. North Korea: A Year of Crisis. GOLLEY, Jane a Linda JAIVIN. *Prosperity* [online]. ANU Press, 2018, s. 80-95. ISBN 9781760462031 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctv1rmjm7.13>, str. 85

⁹¹ KANG, David C. Between Balancing and Bandwagoning: South Korea's Response to China. *Journal of East Asian Studies* [online]. 2009, s. 1-28 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: http://www.eai.or.kr/data/bbs/eng_jeas/201006211443335.pdf, str. 2

Čína se pro Jižní Koreu stala důležitým obchodním i diplomatickým partnerem v řadě ekonomických, bezpečnostních a diplomatických otázek. Přestože je Jižní Korea znepokojena čínským vlivem v Pchjongjangu, ani nic nenaznačuje tomu, že by Čína měla nahradit Spojené státy v jejich úloze hlavního strategického spojence Jižní Koreje, Soul a Peking udržují vřelé vzájemné vztahy. Situace v Severní Koreji zůstává zásadní otázkou jihokorejské politiky. V mnoha ohledech tohoto problému se Soul a Peking shodují. Obě vlády věří, že i když Severní Korea představuje zásadní potenciální bezpečnostní hrozbu, může být od použití své jaderné síly odrazena. Více se obávají potenciálních ekonomických a politických následků v případě pádu severokorejského režimu. V této otázce tedy zauímají takovou pozici, kdy se chtějí vyhnout severokorejskému kolapsu, zatímco se snaží severní část Korejského poloostrova držet pod kontrolou a odrazovat jej od činů, které by ohrozily jejich bezpečnost.⁹²

Progresivní ekonomickou spolupráci v regionu dokazuje zahájení jednání o zóně volného obchodu mezi Jižní Koreou, Čínou a Japonskem v roce 2012. Postup v této oblasti nastal i přes teritoriální spory mezi Japonskem a Čínou a Japonskem a Jižní Koreou, jež přispěly ke zhoršení vzájemných vztahů.⁹³

Jak již bylo zmíněno, vztahy obou zemí se mimo jiné odvíjí i od politiky Číny vůči Severní Koreji. Například v roce 1961 čínský premiér Čou En-laj uzavřel se severokorejským prezidentem Kim Ir-senem Dohodu o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci, ve které se obě země dohodly, že přijmou všechny nezbytné prostředky, aby zabránily útoku proti druhé straně, a která byla v roce 2001 obnovena. Z toho vyplývá určité omezení pro vojenskou spolupráci mezi Čínou a Jižní Koreou. Celkově lze vztahy Jižní Koreje a Číny považovat za stabilní z dlouhodobého hlediska.⁹⁴

⁹² KANG, David C. Between Balancing and Bandwagoning: South Korea's Response to China. *Journal of East Asian Studies* [online]. 2009, s. 1-28 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: http://www.eai.or.kr/data/bbs/eng_jeas/201006211443335.pdf, str. 14-15

⁹³ NAKATO, Sachio. Northeast Asia: Regional perspectives for the White Paper on Peacebuilding. In: *Geneva Peacebuilding Platform* [online]. 2015 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.gppplatform.ch/content/whitepaper-series-no8-northeast-asia-sachio-nakato>, str. 3

⁹⁴ LAI, Christina. *Talk is not cheap: China's assurance and reassurance strategy in East Asia*. [online]. Ann Arbor: Georgetown University, 2015. Order No. 3703467. ISBN 9781321753165 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1684090676/48D107202583492DPQ/1?accountid=17203>, str. 148

4.2 Role Spojených států a jejich jaderné zbraně v Jižní Koreji

Spojenectví Jižní Koreje a Spojených států amerických trvá od podepsání Mutual Defence Treaty 1. října 1953, což nastalo dva měsíce od podepsání Dohody o neútočení na Korejském poloostrově. Tato smlouva umožnila trvalé umístění zahraničních vojsk v jižní části Korejského poloostrova. Tento postup v zemi, která zažila desetiletí koloniální okupace, potvrzuje, že Spojené státy americké převzaly důležitou roli v otázce jihokorejské bezpečnosti. Američané Jižní Koreu spravovali od konce Druhé světové války. Právě po stažení amerických vojenských sil z Jižní Koreje v roce 1949 udeřila Severní Korea silným útokem.⁹⁵

Soul a Washington v období Studené války svůj přístup k Severní Koreji úzce koordinovaly. K problému, který Severní Korea představovala, přistupovaly Spojené státy podobně jako v Evropě, a to svojí politikou zadržování. S koncem Studené války se přístup obou zemí k Severní Koreji odlišil. Zatímco Spojené státy měly ideu relativně bezproblémového spojení severu a jihu (podobně jako proběhla například unifikace Německa), Jihokorejci ohledně tohoto postupu vyjadřovali určité obavy. První velkou zkoušku pro obě země představovala první jaderná krize Severní Koreje mezi lety 1993 a 1994, při které obě země úspěšně zvládly sladit své kroky. Druhá jaderná krize Severní Koreje, která nastala v roce 2002, přinesla neshody mezi oběma zeměmi. Jižní Korea byla více znepokojena případnými chaotickými následky kolapsu svého souseda než jeho rostoucí agresí zahrnující jak konvenční, tak nukleární zbraně. Soul usiloval o dialog s Pchjongjangem a měl snahu o ekonomickou spolupráci s potenciálem transformace politické situace.⁹⁶

Mezi základní faktory ovlivňující spolupráci Spojených států a Jižní Koreje jsou agrese a nepředvídatelnost Korejské lidově demokratické republiky. Tyto faktory podpořily sladění strategických zájmů obou partnerů, ale také byly zdrojem napětí mezi vedeními zemí. Mezi lety 1953 a 2003 zemřelo na následky akcí Severní Koreje 390 korejských a 90 amerických vojáků. Za tuto dobu vyšlo ze severní části poloostrova 1 439 „provokací“ ohrožujících bezpečnost ostatních zemí.⁹⁷ Jižní Korea a Spojené státy ohledně situace v Severní Koreji úzce spolupracují. Jejich společný přístup je někdy nazýván „strategickou trpělivostí“, která

⁹⁵ BONG, Youngshik. *Continuity Amidst Change: The Korea – United States Alliance. Global allies: comparing US alliances in the 21st century.* [online]. Acton, A.C.T.: ANU Press, 2017, s. 45-58. ISBN 9781760461188 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt1sq5twz.7>, str. 45

⁹⁶ Tamtéž, str. 47

⁹⁷ BONG, Youngshik. *Continuity Amidst Change: The Korea – United States Alliance. Global allies: comparing US alliances in the 21st century.* [online]. Acton, A.C.T.: ANU Press, 2017, s. 45-58. ISBN 9781760461188 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt1sq5twz.7>, str. 46

se vyznačuje uvalováním multilaterálních sankcí a přehlídkami jejich společné vojenské spolupráce.⁹⁸ S každou další jadernou zkouškou provedenou Severní Koreou navýšily Spojené státy svoji vojenskou sílu v severovýchodní Asii, načež Severokorejci provedli další jaderný test. Tento kruh znamenal zvýšení frekventovanosti severokorejských nukleárních testů a zvýšení přítomnosti amerických vojáků v regionu, což mělo dopad na bezpečnostní situaci v regionu.⁹⁹

Mezi lety 2009 a 2016 byly vztahy mezi oběma zeměmi velmi intenzivní. Američané měli silný vztah s jihokorejskými konzervativními vládami, který se mimo jiné vyznačoval blízkou spoluprací ohledně severokorejského problému. Určitá nejistota ve vztazích nastala po zvolení Donalda Trumpa americkým prezidentem a Mun Če-ina jako hlavy státu Jižní Koreje. Základní principy americko-korejské aliance ale pravděpodobně přetrvávají. Prezident Trump zopakoval závazek o obraně Jižní Koreje, což zopakoval také ministr obrany Jim Mattis a ministr zahraničí Rex Tillerson během jejich návštěvy Jižní Koreje na začátku roku 2017.¹⁰⁰ Nyní hrají Spojené státy v otázce bezpečnosti Jižní Koreji důležitou roli. Doložka výše zmíněné smlouvy, která říká, že pokud dojde k napadení jedné ze smluvních stran třetí stranou, „*druhá bude reagovat na společné nebezpečí*“. Spojené státy americké mají v Korejské republice 28 500 vojáků (kteří tam působí vedle 650 000 korejských vojáků). Obě vojenská uskupení by v případě války působila pod americkým velením.¹⁰¹

Spojené státy hrají zásadní roli v otázce případného získání jaderné zbraně Jižní Koreou. Série provokací Severní Koreje, a zejména úspěšné provedení (již několika) jaderných zkoušek a její jaderný program, vyvolal v Jižní Koreji debatu týkající se získání vlastních jaderných zbraní, a mezi názory se objevila i debata o opětovném nasazení amerických jaderných zbraní v zemi. Tento krok, který zastává řada aktivistů, vládních úředníků i analytiků, by přinesl několik negativních důsledků. Spojené státy odstranily veškeré své jaderné zbraně z Jižní Koreje v roce 1991 rámci své globální strategie omezení jaderných zbraní. Tento krok zpět by mohl vyvolat otázku týkající se důvěryhodnosti zahraniční

⁹⁸ U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service* [online]. 2017 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>, str. 3–4

⁹⁹ YE, Sang a Richard RIGBY. North Korea: A Year of Crisis. GOLLEY, Jane a Linda JAIVIN. *Prosperity* [online]. ANU Press, 2018, s. 80-95. ISBN 9781760462031 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctv1rmjm7.13>, str. 85

¹⁰⁰ U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service* [online]. 2017 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>, str. 1

¹⁰¹ BONG, Youngshik. Continuity Amidst Change: The Korea – United States Alliance. *Global allies: comparing US alliances in the 21st century*. [online]. Acton, A.C.T.: ANU Press, 2017, s. 45-58. ISBN 9781760461188 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt1sq5twz.7>, str. 45

politiky Spojených států. Také by to působilo nepříznivě s ohledem na Společné prohlášení o denuklearizaci z roku 1992. Navíc by to podpořilo vnímání Jižní Koreje jako „chráněnce“ Spojených států.¹⁰²

Důležitým zdrojem obrany Jižní Koreje je velmi diskutovaný americký systém THAAD (již zmíněný v souvislosti vzájemných vztahů mezi Čínou a Jižní Koreou). V únoru roku 2016 se Jižní Korea se Spojenými státy dohodla na zahájení jednání o zavedení nového raketového systému. Po několikaměsíčním jednání bylo 8. července 2016 konečně rozhodnuto o jeho zavedení. Tento systém dokáže paralyzovat balistické střely krátkého a středního doletu pomocí radaru, kontrolního systému, vypouštěcích zařízení a antiraket. Kromě znepokojení Čínou a Ruskou federací tento systém vyvolal nepokoje i uvnitř Jižní Koreje. Soul a Washington ale vydaly prohlášení, že THAAD nebude namířen proti žádné třetí straně.¹⁰³ Bývalá jihokorejská prezidentka Pak Kun-hje původně oznámila rozmístění THAAD již v červenci roku 2016 po dohodě se Spojenými státy. Toto rozhodnutí proběhlo na pozadí událostí na severní straně Korejského poloostrova. Severní Korea v tuto dobu prováděla raketové testy (včetně těch odpalovaných z ponorek). V roce 2016 také úspěšně proběhly dva nukleární testy (v pořadí čtvrtý a pátý).¹⁰⁴

Spojené státy oznámily instalaci prvních částí THAAD na jaře roku 2017 (jeden týden před jihokorejskými prezidentskými volbami) a v květnu téhož roku bylo oznámeno, že je systém již funkční. Dle původní dohody poskytla Jižní Korea půdu pro zařízení, ale Spojené státy měly platit náklady spojené se samotnou technikou a jejím provozem. Odhadovaná cena celého systému se pohybuje mezi 800 miliony a 1,6 miliardy amerických dolarů.¹⁰⁵

¹⁰² A nuclear South Korea?. *International Journal* [online]. Sage Publications, 2014, **69**(1), 26-34 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24709339?read-now=1&refreqid=excelsior%3Aa16c182332d40b184762fb7f72b2f09d&seq=2#metadata_info_tab_contents, str. 32

¹⁰³ SWAINE, Michael D. Chinese Views on South Korea's Deployment of THAAD. *China Leadership Monitor* [online]. 2017, **4**(52) [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: <https://carnegieendowment.org/files/CLM52MS.pdf>, str. 2

¹⁰⁴ CHOO, Jaewoo. South Korea in 2016. *East Asian Policy* [online]. **2017**(09), 114-126 [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: <https://www.worldscientific.com/doi/pdf/10.1142/S1793930517000095>, str. 123

¹⁰⁵ U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service* [online]. 2017 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>, str. 6

Výzkum veřejného mínění ukázal, že polovina dotázaných souhlasí se zavedením THAAD. Ve prospěch protiraketového systému hlasovali lidé, kteří své rozhodnutí zdůvodňovali především zvýšenou bezpečností, a naopak ti, kteří s nasazením THAAD nesouhlasí, uvedli své obavy ze zhoršení vztahů s Čínou a Ruskem. Někteří také nesouhlasili s přílišnou závislostí na Spojených státech.¹⁰⁶ Výzkumy veřejného mínění ohledně systému THAAD jsou znázorněny na Grafu 4 a Grafu 5.

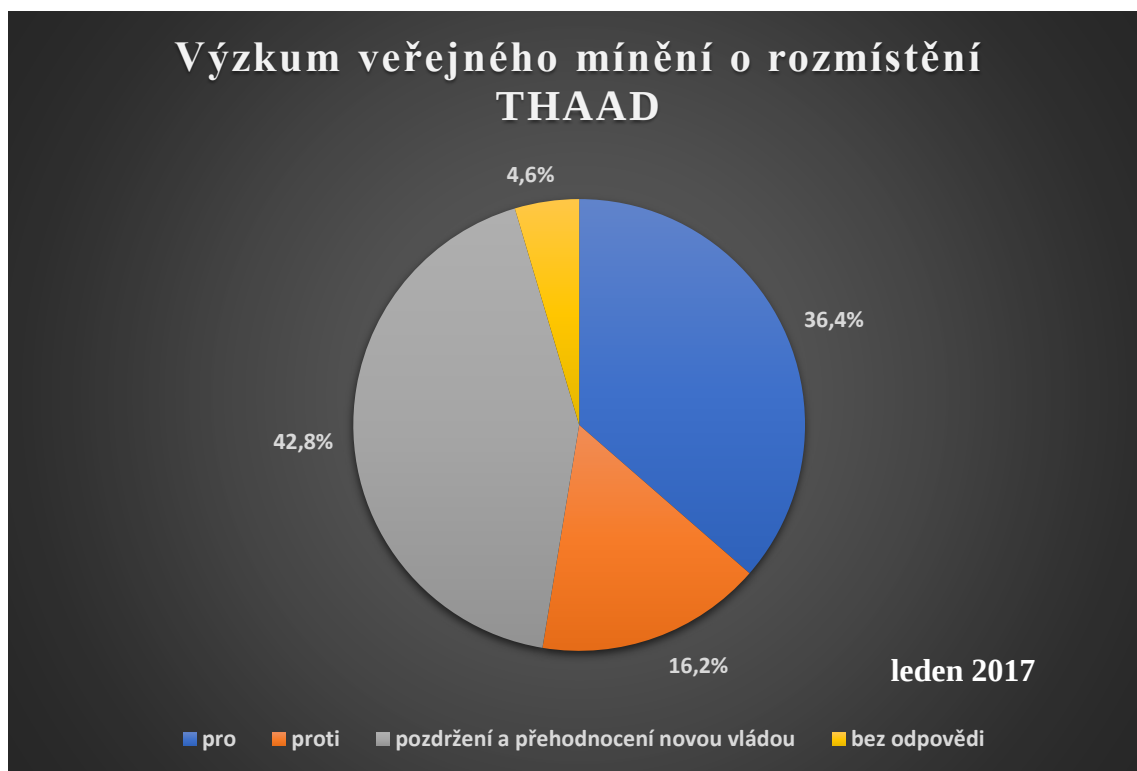
Graf 4: Výzkum veřejného mínění o rozmístění THAAD

Zdroj: THAAD on the Korean Peninsula. Institute for Security & Development Policy [online]. 2017 [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: <http://isdpc.eu/publication/korea-thaad/>, str. 4

¹⁰⁶ THAAD on the Korean Peninsula. Institute for Security & Development Policy [online]. 2017 [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: <http://isdpc.eu/publication/korea-thaad/>, str. 4

Graf 5: Výzkum veřejného mínění o rozmístění THAAD

Zdroj: CHOO, Jaewoo. South Korea in 2016. *East Asian Policy* [online]. 2017(09), 114-126 [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: <https://www.worldscientific.com/doi/pdf/10.1142/S1793930517000095>, str. 125-126

V lednu roku 2017 průzkum ukázal menší přízeň systému raketové obrany. Z jednapadesáti procent v červenci roku 2016 klesl počet respondentů hlasujících pro zavedení systému na 36,4 %. Větší část odpovídajících (42,8 %) hlasovala ve prospěch zastavení projektu a jeho přehodnocení novou vládou. Zbylých 16,2 % respondentů stále zastávala možnost úplného odstoupení od THAAD.¹⁰⁷

4.3 Zapojení v mezinárodních organizacích

Národní bezpečnost země je v rámci jednotlivých dimenzí (např. ekonomická, vojenská) ovlivněna mezinárodními aktivitami země, jejichž důležitou součástí tvoří zapojení a účast v mezinárodních organizacích. K červenci roku 2018 má Korejská republika diplomatické vztahy se 190 zeměmi. Jižní Korea po světě provozuje 114 ambasad, 45 konzulátů a 5 dalších zastupitelských úřadů. Navíc provozuje 41 Korejských kulturních center a kulturních a informačních center ve 31 zemích, čímž přispívá ke kulturní propagaci států. Země se zapojena do mnoha mezinárodních i regionálních organizací, například: Mezinárodní

¹⁰⁷ CHOO, Jaewoo. South Korea in 2016. *East Asian Policy* [online]. 2017(09), 114-126 [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: <https://www.worldscientific.com/doi/pdf/10.1142/S1793930517000095>, str. 125–126

měnový fond, UNESCO, Světová zdravotnická organizace, Mezinárodní organizace práce, Asijsko-pacifické hospodářské společenství nebo již zmíněná Mezinárodní agentura pro atomovou energii. V roce 1991 se země stala členem OSN a v roce 1996 členem OECD. V roce 2010 předsedala Jižní Korea summitu G20. O dva roky později se v Soulu konal jaderný summit, kterého se účastnilo 53 zemí a čtyři mezinárodní organizace. V roce 2014 Jižní Korea oslavila pětadvacáté výročí dialogu se Sdružením států jihovýchodní Asie. V návaznosti na tuto událost bylo v září roku 2017 otevřeno v Busanu kulturní centrum ASEAN-Korea. Jižní Korea v rámci svých mezinárodních aktivit přispívá k míru a bezpečnosti účastí v operacích OSN na udržení míru a přispívá do příslušného rozpočtu OSN. V současnosti působí jihokorejské jednotky např. v Libanonu, Jižním Súdánu, Indii, Pákistánu nebo Západní Sahare.¹⁰⁸

Přestože ekonomická spolupráce v regionu je silnější než politicko-bezpečnostní, existuje několik iniciativ pro multilaterální bezpečnostní spolupráci.¹⁰⁹ Patří mezi ně ASEAN +3, Východoasijský summit, Regionální fórum ASEAN, Dialog Shangri-La.¹¹⁰ Významným nástrojem k řešení severokorejského jaderného programu byly Šestistranné rozhovory, při kterých v rámci multilaterální spolupráce jednaly Spojené státy, Čína, Jižní Korea, Japonsko, Rusko a Korejská lidově demokratická republika. Tato multilaterální činnost probíhala od roku 2003, kdy se výše uvedené státy scházely v Pekingu s cílem pokročit v řešení severokorejského jaderného programu. Severní Korea se v roce 2009 rozhodla, že se jednání již nebude účastnit. Stalo se tak po provedení raketového testu Severní Koreou v dubnu roku 2009. Přestože země prezentovala test rakety jako součást svého civilního vesmírného programu, Rada bezpečnosti OSN to považovala za porušení své předešlé rezoluce a rozhodla o uvalení sankcí na KLDK. Následně země oznámila ukončení účasti na Šestistranných rozhovorech spolu s prohlášením, že již nebude vázána žádnými dohodami, jež byly v těchto rozhovorech vyjednány.¹¹¹

¹⁰⁸ International Relations. In: *Korea.net* [online]. ©1999-2018 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <http://www.korea.net/Government/Constitution-and-Government/International-Relations>

¹⁰⁹ Multilaterální spolupráce v regionu severovýchodní Asie je přiblížena v Příloze č. 3.

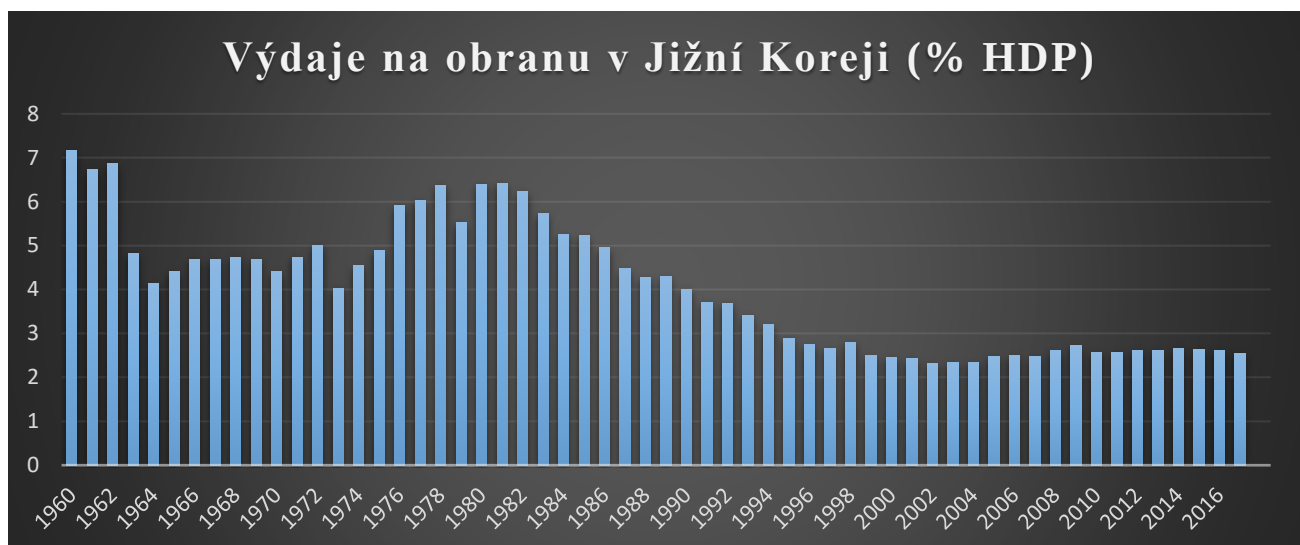
¹¹⁰ NAKATO, Sachio. Northeast Asia: Regional perspectives for the White Paper on Peacebuilding. In: *Geneva Peacebuilding Platform* [online]. 2015 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.gppplatform.ch/content/whitepaper-series-no8-northeast-asia-sachio-nakato>, str. 4

¹¹¹ The Six-Party Talks at a Glance. In: *Arms Control Association* [online]. 2018 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/6partytalks>

4.4 Obrana Korejské republiky

Obranný sektor je stále důležitější složkou dlouhodobé strategie růstu Jižní Koreje. Země investuje do výzkumu a vývoje sedm procent svého rozpočtu na obranu a řadí se mezi jedny z nejrychleji rostoucích producentů zbraní na rozvíjejících se trzích. V roce 2016 se sedm korejských společností umístilo v žebříčku sta největších výrobců zbraní na světě.¹¹²

Graf 6: Výdaje na obranu v Jižní Koreji

Zdroj: *Military expenditure (% of GDP)*. In: The World Bank [online]. Stockholm International Peace Research Institute, Yearbook: Armaments, Disarmament and International Security, 2018 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2017&locations=KR&start=1990&view=chart>

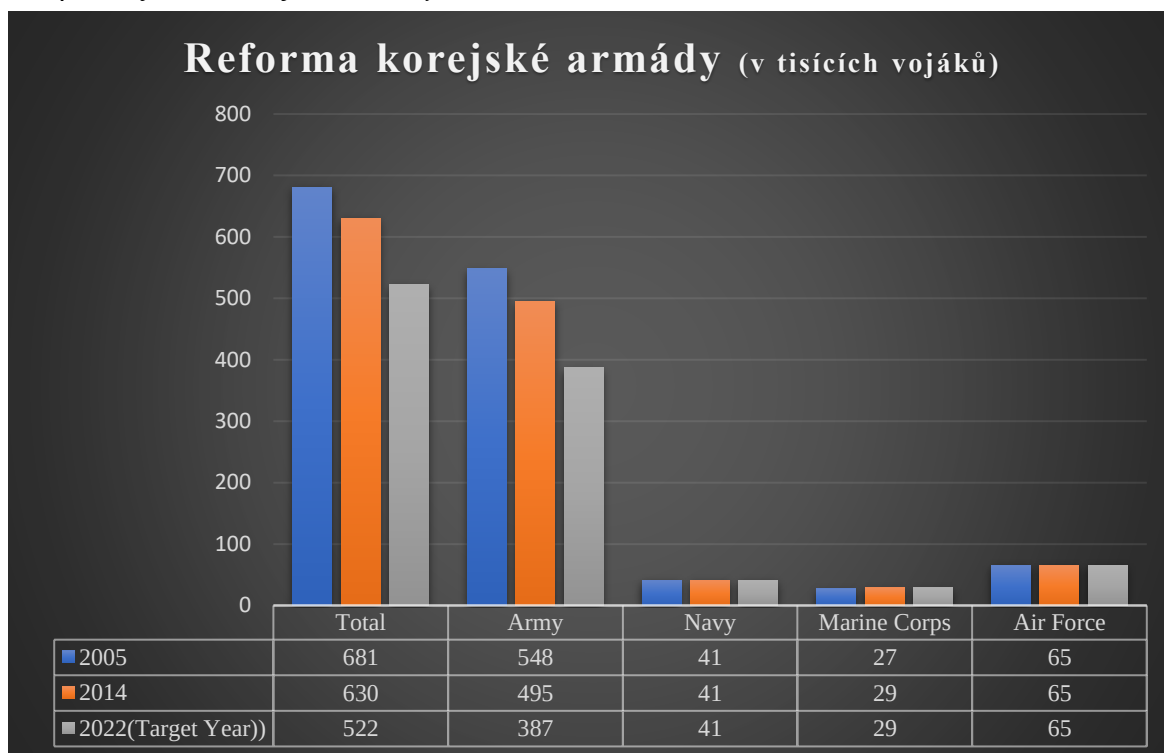
Výše uvedený graf uvádí jihokorejské výdaje na obranu od roku 1960 do roku 2017. Z grafu je patrné, že Jižní Korea dlouhodobě udržuje své výdaje na obranu okolo dvou a půl procent hrubého domácího produktu. V roce 2017 představoval tento výdaj 2,56 procent. Naposledy v roce 1994 překročily tyto výdaje tři procenta. Nelze říci, že by se výška výdajů na obranu země odvíjela od vývoje bezpečnostní situace na severní straně poloostrova (např. zohledníme-li jaderné testy provedené v roce 2006, 2009, 2013, dva testy v roce 2016 a zatím poslední v roce 2017).

¹¹² South Korea Defence & Security Report. *South Korea Defence* [online]. 2018, 1-43 [cit. 2018-10-28]. ISSN 17491665. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com/zdroje.vse.cz:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=33124a73-d8ad-47b2-ad5a-027079e3380c%40pdv-v-sessmgr02>, str. 6–9

Jižní Korea na oficiálních webových stránkách své armády zveřejňuje informace ohledně armádní reformy. Cílem je „vytvořit inovativní, kreativní, elitní a moderní silné ozbrojené složky, které jsou schopny reagovat na severokorejské hrozby, s takovým vojenským potenciálem, který je potřebný pro přípravu sjednocení“.

Tato nová struktura by měla být schopna provádět „integrované útočné operace v informatizovaném, hi-tech prostředí odpovídajícím vedení války v budoucnosti.“

Graf 7: Reforma korejské armády

Zdroj: Defence Reform. Republic of Korea [online]. [cit. 2018-11-03]. ISSN Ministry of National Defence. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/mbshome/mbs/mndEN/subview.jsp?id=mndEN_031000000000

Součástí reformy je například snížení počtu vojáků v armádě. Celkové snížení stavu vojáků bylo možné také zaznamenat mezi sledovanými roky 2005 a 2014. Plánovaná změna, jež má být provedena do roku 2022 je v tomto ohledu však ještě výraznější.¹¹³ Situaci znázorňuje Graf 7.

„Reforma obrany 2.0.“, jak je iniciativa jihokorejských představitelů nazývána, také zahrnuje například výrazné navýšení platů vojáků. Např. v roce 2017 byl plat četaře zvýšen z 216 000 korejských wonů na 405 700 korejských wonů, což představuje 88% navýšení.

¹¹³ Defence Reform. Republic of Korea [online]. [cit. 2018-11-03]. ISSN Ministry of National Defence. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/mbshome/mbs/mndEN/subview.jsp?id=mndEN_031000000000

Dle zmíněné reformy se má plat uvedené skupiny navýšit na 670 000 korejských wonů do roku 2022.¹¹⁴ Armádní reforma se také týká zvyšování počtu žen v armádě, kde by mělo být do roku 2022 zaměstnáno 2 200 žen. Současná kvóta žen zaměstnaných v jihokorejské armádě představuje 5,6 %. Ta by do zmíněného roku 2022 měla být zvýšena na 8,8 %. Do těchto změn je také zahrnuta armádní justiční reforma a zvýšit by se měly také příspěvky jihokorejským válečným veteránům. Dalším z akčních bodů reformy je zvýšení výdajů na jídlo s cílem poskytovat zdravější a výživnější potravu příslušníkům armády. Od roku 2011 náklady na jednu porci jídla byly zvýšeny o 35 %. Z původních 5 820 wonů v roce 2011 na 7 855 wonů v roce 2018.¹¹⁵

Administrativa bývalé jihokorejské prezidentky Pak Kun-hje stanovila novou vizi „*Nová éra naděje*“, jež v sobě zahrnovala čtyři dílčí vize. Jedna z nich se týkala problematiky národní bezpečnosti a jejím cílem bylo „*vybudovat základy pro mírové sjednocení*“. Další snahou z oblasti národní bezpečnosti bylo „*zabezpečení území a suverenity Korejské republiky a zajištění bezpečnosti obyvatel*“ a „*zajištění udržitelného míru na Korejském poloostrově a připravenost na éru znovusjednocení*“. Další iniciativa představovala „*podporu spolupráce v severovýchodní Asii a přísívání ke světovému míru a prosperitě*“. Pro naplnění vize postavení základů pro mírové sjednocení byly stanoveny strategie z oblasti obrany a zahraničních vztahů, které zahrnovaly například „*podporu procesu budování důvěry na Korejském poloostrově*“ a provádění „*diplomacie založené na důvěře*“.“¹¹⁶

Ministerstvo obrany Korejské republiky také zveřejňuje svoji obrannou strategii. Národní bezpečnostní strategie a Národní obranná politika tvoří sofistikovaný celek. Z již zmíněné vize nesoucí název „Nová éra naděje“ vychází konkrétní bezpečnostní cíle, z nichž jsou odvozeny zásady národní bezpečnostní strategie a potažmo strategické úlohy. Tyto úlohy jsou propojeny se „Sedmi klíčovými principy“ z Národní obranné politiky. Plán obrané politiky Jižní Koreje vychází ze stanovených Národních obranných cílů, které jsou vyjádřeny v obecném pojetí a vychází z nich Národní obranná vize. Tato vize má být

¹¹⁴ Dle aktuálního (k 10. 11. 2018) kurzu tato suma představuje navýšení z přibližně 191 USD na 359 USD. Cílová částka plánovaná ministerstvem obrany po přepočtu aktuálním kurzem představuje 593 USD. Tato suma představuje 50 % minimální mzdy v roce 2017.

¹¹⁵ Pushing for 'Defense Reform 2.0' to support the responsible defense of peace and prosperity. In: *Ministry of National Defence: Republic of Korea* [online]. 2018. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/user/boardList.action?command=view&page=1&boardId=O_47261&boardSeq=O_191200&mcCategoryId=&id=mndEN_020100000000

¹¹⁶ 2016 Defence White Paper. In: *Ministry of National Defence: Republic of Korea* [online]. 2016 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/cop/pblicitn/selectPublicationUser.do?siteId=mndEN&componentId=51&categoryId=0&publicationSeq=777&pageIndex=1&id=mndEN_031300000000, str. 38–39

naplněna pomocí již zmíněných „Sedmi klíčových principů obranné politiky“. Mezi tyto principy patří například „rozvoj korejsko-americké aliance, obranné diplomacie a spolupráce“ ale také „posílení autonomních národních obranných složek orientovaných na budoucnost“. Klíčové principy zahrnují také „učinění vojenských opatření“ a „připravenost“ týkající se změny ve vztazích mezi Severní a Jižní Koreou.¹¹⁷

V souladu s výše uvedeným byl stanoven následující cíl korejské armády: „Ozbrojené složky se silnými základy, ozbrojené složky připravující se na budoucnost“. K dosažení tohoto cíle byly stanoveny čtyři priority obranného managementu. Mezi tyto priority se řadí „Vybudování pevného postoje národní obrany“, kde je zmíněna spolupráce v rámci obranného systému korejsko-americké aliance a vytváření integrovaného obranného systému, který je založený na konceptu „totální války“. Uvedena je také problematika jaderných zbraní a zbraní hromadného ničení obecně, v jejímž rámci je vyvíjena opět korejsko-americká obranná strategie¹¹⁸ a protiraketový systém. Politika efektivního odstrašování a odvetného úderu vůči Severní Koreji má být stanovena v „Korejském triádovém systému“. Další prioritou korejského obranného managementu se týká vytvoření moderního služebního prostředí. To se dotýká především personální oblasti, kde by vojáci mohli sledovat svůj osobní rozvoj a sloužili v příznivějších podmínkách (např. strava, oblečení, přístřeší). Do tohoto cíle také spadá modernizace jihokorejských kasáren, větší podpora rodin vojáků a reforma vojenského systému zdravotní péče.¹¹⁹ Personální oblasti se také týká již výše zmíněná reforma korejské armády, jejíž součástí je několik bodů této „priority“. Například již provedené 88% navýšení platů (a další plánované navyšování) nebo zkvalitnění stravování má přispět ke zlepšení kvality života jihokorejských vojáků.

Další prioritou reflektuje měnící se prostředí mezinárodních vztahů a zohledňuje i transnacionální a nevojenské hrozby. Ve svém zaměření na budoucnost také zmiňuje severokorejské provokace. Cílem je vytvoření armády, která je zaměřena na budoucnost – má vysoce efektivní systém obranného managementu, elitní vojáky,

¹¹⁷ 2016 Defence White Paper. In: Ministry of National Defence: Republic of Korea [online]. 2016 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/cop/pblictv/selectPublicationUser.do?siteId=mndEN&componentId=51&categoryId=0&publicationSeq=777&pageIndex=1&id=mndEN_031300000000, str. 43

¹¹⁸ Tailored Deterrence Strategy, koncipována přímo na Korejský poloostrov a zaměřena proti ZHN Severní Koreje

¹¹⁹ 2016 Defence White Paper. In: Ministry of National Defence: Republic of Korea [online]. 2016 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/cop/pblictv/selectPublicationUser.do?siteId=mndEN&componentId=51&categoryId=0&publicationSeq=777&pageIndex=1&id=mndEN_031300000000, str. 43–44

nejvyspělejší informační a komunikační technologie a vytváří inovace. Pomocí zvýšení investic do vojenského výzkumu a vývoje a spoluprací veřejného a soukromého sektoru v oblasti technologií chce Jižní Korea učinit pokrok v oblasti vědy a technologie.¹²⁰

Poslední prioritu představuje „*Rozvoj korejsko-americké aliance a posílení vnější obranné spolupráce*“, což zdůrazňuje korejsko-americkou spolupráci. Jsou zmiňovány pravidelné i ad hoc dialogy, kterými země koordinují své politiky a také průběžně provádějí společná cvičení. Kromě těchto aktivit jsou zmiňovány peacekeepingové aktivity, humanitární pomoc nebo spolupráce ve vesmírném a kybernetickém prostoru.¹²¹

4.5 Změny politických představitelů Jižní Koreje a USA

Zahraničně-politická a bezpečnostní situace Jižní Koreje se může vyvíjet na základě jejího vnitropolitického dění, které nedávno zaznamenalo nemalé změny. Dne 9. května roku 2017 byl do čela země zvolen nový prezident Mun Če-in. Tento prezident byl zvolen na základě voleb, které byly uspořádány se sedmiměsíčním předstihem kvůli korupčnímu skandálu bývalé jihokorejské prezidentky Pak Kun-hje. Mun Če-in vyhrál prezidentské volby na základě kampaně, v níž otevřeně podporoval, aby Jižní Korea převzala vedoucí úlohu v politice vůči svému severnímu sousedovi a podporoval samostatnost v záležitostech obrany země zvýšením výdajů na obranu. Přesto ale zdůraznil alianci Jižní Korea – Spojené státy americké.¹²²

K zásadní politické změně, která znamenala velký dopad i na mezinárodně-politickou scénu došlo také ve Spojených státech, kde byl zvolen nový prezident Donald Trump. Krátce po vstupu do funkce došlo k přehodnocení politiky vůči Severní Koreji a její jaderný a balistický program se dostal mezi priority americké zahraniční politiky. Podle vyjádření americké administrativy došlo k odklonu od již zmíněné „strategické trpělivosti“. Velmi diskutovaným tématem se stala možnost preemptivního útoku na Severní Koreu z americké strany. Prezident Trump dokonce hovořil o možnosti velikého (vojenského) konfliktu, což vzbudilo obavy i na jižní straně Korejského poloostrova.¹²³

¹²⁰ 2016 Defence White Paper. In: Ministry of National Defence: Republic of Korea [online]. 2016 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/cop/pblict/selectPublicationUser.do?siteId=mndEN&componentId=51&categoryId=0&publicationSeq=777&pageIndex=1&id=mndEN_031300000000, str. 44

¹²¹ Tamtéž, str. 45

¹²² U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service* [online]. 2017 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>, str. 2-3

¹²³ Tamtéž, str. 4

Také nový jihokorejský prezident přišel s novým přístupem vůči Severní Koreji. Mun Če-in úplně nesouhlasil s politikou vůči severu, která byla zaměřena pouze na sankce, jak ji prosazovali bývalí americký prezident Obama a bývalá jihokorejská prezidenta Pak Kun-hje. V prezidentské kampani také přislíbil návštěvu Severní Koreje a opětovné otevření (společného severokorejského a jihokorejského) průmyslového komplexu v Kaesongu, který nechala v rámci vytváření tlaku na Pchjongjang uzavřít prezidentka Pak Kun-hje. Mun Če-in po svém zvolení do funkce prezidenta některé své postoje zmínil. Vyjádřil podporu sankcím vůči Severní Koreji, pokud tento postup povede k vyjednávání.¹²⁴

4.6 Významná diplomatická setkání roku 2018 vztahující se ke Korejskému poloostrovu

Nedílnou součástí zahraniční politiky je diplomacie, jejíž vývoj má také dopad na národní bezpečnost země a v posledních několika měsících se stala významnou součástí především mezikorejských vztahů.

V roce 2018 byla Jižní Korea hostitelem zimních Olympijských her. Tato událost měla kromě konání významné sportovní události také diplomatický a zahraničněpolitický přesah. V červnu roku 2017 formálně požádal jihokorejský prezident Mun Če-in Severní Koreu o účast na Olympijských hrách, kde by Severokorejci i Jihokorejci jako jeden tým vystoupili na slavnostním zahajování. Prezident vyzdvihoval tuto událost jako příležitost udělat krok vpřed v záležitosti sjednocení obou zemí. V prosinci minulého roku pak jihokorejský prezident oznámil posunutí společného korejsko-amerického vojenského cvičení. Ve svém novoročním projevu reagovala Severní Korea pozitivně na tuto politiku. Jižní Korea v této souvislosti navrhla rozhovory na vysoké politické úrovni a prezentovala své plány společných akcí na Olympijských hrách. V lednu se odehrávaly tyto rozhovory a mezikorejský komunikační kanál byl obnoven. Na jih bylo v rámci této sportovní události vysláno přibližně 500 Severokorejců.¹²⁵

Slavnostní zahájení Olympijských her proběhlo 9. února roku 2018. Při této příležitosti vystoupilo dohromady 190 jihokorejských a severokorejských sportovců pod společnou vlajkou nesoucí název „Korea“. Po 12 letech vystoupily obě země pod vlajkou, která symbolizovala jednotný Korejský poloostrov (naposled se tak stalo v roce 2006, přestože

¹²⁴ U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service* [online]. 2017 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>, str. 5

¹²⁵ SANG KI, Kim. What is the Meaning of Realizing the Peace Olympics?. In: *Korea Institute for National Unification* [online]. 2018 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://repo.kinu.or.kr/bitstream/2015.oak/8942/1/CO%2018-04%28E%29.pdf>, str. 1–3

týmy obou zemí soutěžily odděleně). Konzervativní vlády, které byly u moci od roku 2008 nepřinesly pozitivní vývoj v mezikorejských vztazích – nekonala se žádná společná zahájení Olympijských her. Na Olympijských hrách v Pchjongčchangu poprvé soutěžil společný korejský tým – ženský hokejový tým složený ze Severokorejek a Jihokorejek. Toto počínání se ale nesetkalo s kladným ohlasem především u konzervativních skupin v Jižní Koreji. Rozhodnutí prezidenta Mun Če-ina způsobilo, že některé členky jihokorejského týmu ztratily místo v hokejovém týmu na Olympijských hrách. Jihokorejský prezident také ztratil na popularitě, když jeho podpora klesla poprvé od vstupu do funkce (v květnu 2017) pod 60 %.¹²⁶

Po několika setkáních kvůli společné účasti na Olympijských hrách v Jižní Koreji se odehrálo významné setkání představitelů Severní a Jižní Koreje 27. dubna roku 2018 v Pchanmundžomu. Kim Čong-un a Mun Če-in se sešli, aby projednali mezikorejskou spolupráci a jednalo se také o denuklearizaci Korejského poloostrova, u které vyjádřili svůj společný cíl představující Korejský poloostrov bez jaderných zbraní. Oba představitelé se shodli na uzavření mírové dohody (později v roce 2018), která by nahradila dosavadní dohodu o příměří a ukončili tak formálně Korejskou válku. Výstup z tohoto setkání je známý pod pojmem Pchanmundžomská deklarace.¹²⁷ Setkání představitelů Severní i Jižní Koreje předcházela návštěva Kim Čong-una v Pekingu tohoto roku, kde se setkal s čínským prezidentem Si Ťin-pchingem.¹²⁸

Kim Čong-un a Mun Če-in se následně potkali v Pchanmundžomu v květnu roku 2018 na předem neohlášeném jednání. Obě strany se zde dohodly na implementaci Pchanmundžomské deklarace a předmětem jednání bylo i plánované setkání severokorejského vůdce s americkým prezidentem Donaldem Trumpem. Dva dny poté prezident USA plánované setkání s Kim Čong-unem zrušil.¹²⁹

¹²⁶ HO, Shawn. Pyeongchang Winter Olympics – What's Behind the Korean Unification Flag?. *RSIS Commentaries* [online]. 2018, 18(019) [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <https://dr.ntu.edu.sg/handle/10220/44432>

¹²⁷ Panmunjom Declaration on Peace, Prosperity and Reunification of the Korean Peninsula. In: *Ministry of Unification* [online]. 2018 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: https://www.unikorea.go.kr/eng_unikorea/news/releases/?boardId=bbs_0000000000000034&mode=view&cntId=54179

¹²⁸ SINGH, Bhuhindar. The Kim –Trump Summit in Singapore: North Korea's End Goals. *RSIS Commentary* [online]. Nanyang Technological University, 2018 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://dr.ntu.edu.sg/bitstream/handle/10220/44807/CO18083.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

¹²⁹ North and South Korean Leaders meets as US indicates summit may yet happen. *The Guardian* [online]. 2018 [cit. 2018-11-26]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/may/26/kim-jong-un-moon-jai-in-korean-leaders-hold-surprise-meeting>

Americký prezident Donald Trump se setkal s hlavou Severní Koreje Kim Čong-unem v Singapuru 12. června 2018. Představitelé jednali o vzájemných vztazích a budování míru na Korejském poloostrově. Prezident Trump se vyjádřil o poskytování bezpečnostních záruk pro KLDR a Kim Čong-un potvrdil svůj závazek denuklearizace poloostrova. Znovu potvrdili dubnovou Pchanmundžomskou deklaraci, jež mimo jiné pojednává právě o denuklearizaci. Strany se také dohodly na brzkém setkání vysokých představitelů obou zemí za účelem implementace výsledků společného summitu. Donald Trump a Kim Čong-un se zavázali spolupracovat na rozvoji vzájemných vztahů a na prosazování míru, prosperity a bezpečnosti na Korejském poloostrově i ve světě.¹³⁰

V září se konalo již třetí setkání nejvyšších představitelů Severní a Jižní Koreje v roce 2018. Summit, který se konal po setkání Kim Čong-una s Donaldem Trumpem, kde se představitelé dohodli na „úplné“ denuklearizaci, probíhal na pozadí kritiky Severní Koreje Spojenými státy pro nedostatečné aktivity k naplnění tohoto cíle. Jihokorejský prezident Mun Če-in se však po návratu z jednání vyjádřil, že Kim Čong-un „*vyjádřil připravenost dokončit denuklearizaci v blízké budoucnosti*“. Mun Če-in také po summitu řekl, že Kim Čong-un je ochoten se zúčastnit dalšího jednání s americkým prezidentem Trumpem ohledně denuklearizace.¹³¹ Třídenní setkání proběhlo v Pchjongjangu a bylo ukončeno společnou deklarací, jejímž záměrem je předejít vojenskému střetnutí na Korejském poloostrově. Na základě demilitarizované zóny a námořní hranice tzv. Northern Limit Line byly stanoveny nárazníkové zóny. Strany se dohodly na implementaci několika opatření týkajících se bezpečnosti, která již byla předmětem předchozích úmluv (například v Dohodě o neútočení na Korejském poloostrově v roce 1953 nebo v Základní dohodě z roku 1991). Jedná se například o vytvoření společného vojenského výboru či zavedení horké linky na úrovni vysokých představitelů.¹³² V říjnu se americký ministr zahraničních věcí Michael Pompeo potkal s nejvyšším severokorejským

¹³⁰ Joint Statement of President Donald J. Trump of the United States of America and Chairman Kim Jong Un of the Democratic People's Republic of Korea at the Singapore Summit. *White House* [online]. 2018 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/joint-statement-president-donald-j-trump-united-states-america-chairman-kim-jong-un-democratic-peoples-republic-korea-singapore-summit/>

¹³¹ TACHIKAWA, Tomoyuki. Kim says denuclearization to be completed "in the near future". *Kyodo News Service*. [online]. 2018 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/2110079534/2BC5D17FEEF84CA6PQ/38?accountid=17203>

¹³² YOON, Sukjoon. *North and south Korea's new military agreement* [online]. Tokyo: Tribune Content Agency LLC, 2018. [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/2115228325/D8FE85B872864D68PQ/1?accountid=17203>

představitelem Kim Čong-unem v Pchjongjangu a také s představiteli Jižní Koreje a Číny na jednání o jaderném odzbrojení Severní Koreje.¹³³

Setkání vysokých představitelů Severní a Jižní Koreje proběhlo v hraniční obci Pchanmundžom také 15. října tohoto roku. Obě strany se měly opět dohodnout na implementaci dubnové deklarace, na vojenských jednáních na úrovni generálů nebo na demilitarizaci pohraničí. Jihokorejský prezident Mun Če-in na své zahraniční cestě po Evropě, kde se setkal s představiteli Francie, Velké Británie a Německa, žádal o aktivitu při uvolňování sankcí vůči Severní Koreji, v případě její denuklearizace.¹³⁴

Spojené státy a Jižní Korea pozastavily významné vojenské cvičení vzdušných sil, které bylo naplánované na prosinec tohoto roku. Je to již čtvrté velké vojenské cvičení, které bylo zrušeno z důvodů rozhovorů o jaderném odzbrojení, které jsou vedeny se Severní Koreou. Právě tato cvičení často vyvolávala negativní reakce Severní Koreje, která je nazývala „válečnými hrami“.¹³⁵ Státy pokračují v menších vojenských cvičeních, které společně pravidelně provádějí.¹³⁶

¹³³ PAUL SONNE. U.S. and South Korea cancel exercise to give diplomacy 'every opportunity'. *Washington Post, The* [online]. 2018 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz:2048/ehost/detail/detail?vid=4&sid=62e67245-11cb-4bd0-af8b-8ab83a849fdc%40sessionmgr101&bdata=Jmxbmc9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=wapo.07990f06-d3c3-11e8-a275-81c671a50422&db=bwh>

¹³⁴ Korean Peninsula. *International Crisis Group* [online]. 2018 [cit. 2018-11-20]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch>

¹³⁵ V originálu: „war games“.

¹³⁶ PAUL SONNE. U.S. and South Korea cancel exercise to give diplomacy 'every opportunity'. *Washington Post, The* [online]. 2018 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz:2048/ehost/detail/detail?vid=4&sid=62e67245-11cb-4bd0-af8b-8ab83a849fdc%40sessionmgr101&bdata=Jmxbmc9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=wapo.07990f06-d3c3-11e8-a275-81c671a50422&db=bwh>

Závěr

Jižní Korea je země nacházející se na Korejském poloostrově, kde sousedí se zemí velmi často diskutovanou ohledně bezpečnosti a jaderných zbraní – Severní Koreou. Vztahy na poloostrově, na kterém jsou od roku 1948 dva samostatné státy, ovlivňují bezpečnostní situaci v regionu. V severovýchodní Asii se nenachází silné bezpečnostní instituce, v jednotlivých zemích jsou rozdílné politické režimy a mezi mnohými existují teritoriální spory a napětí vycházející z historického kontextu. Mezi státy severovýchodní Asie je vysoká ekonomická propojenost. Jižní Korea se v tomto kontextu vypořádává s úlohou zajištění své bezpečnosti, v čemž hrají důležitou roli i jiní aktéři mezinárodních vztahů.

Cílem diplomové práce bylo analyzovat postoj Jižní Koreje k problematice jaderných zbraní v kontextu národní bezpečnosti. Jaký mají jaderné zbraně vliv na zajišťování bezpečnosti Jižní Koreje? Hypotéza práce zněla: Korejská republika má negativní postoj k přítomnosti jaderných zbraní na svém území, ale přesto jejich přítomnost v blízkosti hranic země má na zajišťování bezpečnosti zásadní vliv. Hypotézu práce se podařilo potvrdit částečně. Z analyzovaných informací nelze potvrdit zcela negativní postoj k jaderným zbraním, jejichž získání je v zájmu části veřejnosti a některých politiků. Oficiálně se však země zavázala k úmluvě NPT, jež jednoznačně hovoří o jejich nešíření, čemuž Jižní Korea jako nejaderný stát podléhá z hlediska nezískání nukleárních zbraní. Novější smlouvu z roku 2017, Smlouvu zakazující jaderné zbraně, však země doposud nepodepsala. Přítomnost jaderných zbraní v blízkosti hranic Jižní Koreje má vliv na zajišťování její bezpečnosti, o čemž země hovoří i ve svých bezpečnostních a obranných strategiích, provádí pravidelná vojenská cvičení se svým významným spojencem – Spojenými státy a má na svém území nainstalovaný protiraketový systém. Co se ale týká výdajů na obranu země, nelze pozorovat trend, že by se zvyšovaly s rostoucí jadernou aktivitou Severní Koreje.

Jižní Korea patří k zemím, jež jadernou zbraň nevlastní a v současnosti nemá taková zařízení na svém území. V minulosti se však země pokusila o získání těchto zbraní, od čehož ustoupila pod tlakem mezinárodního společenství a možných následků pokračování v tomto programu. Spojené státy americké měly v minulosti na jihokorejském území svoje jaderné zbraně, které v rámci své strategie stáhly na začátku devadesátých let minulého století.

Jižní Korea se i v rámci mezinárodních smluv a organizací zavázala, že se nebude snažit tyto zbraně získat. I kdyby země splnila předpoklady pro získání nukleárních zařízení, kde by musela překonat problém se získáním štěpného materiálu, který by skloubila se svou

vyspělou technologickou infrastrukturou a ekonomikou, porušila by své závazky. Země by takovým jednáním porušila závazky Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (konkrétně Článek II) a také ty, jež ukládá Mezinárodní agentura pro atomovou energii. Jižní Korea se také zavázala ke smlouvě CTBT, čímž vyjádřila svůj postoj k problematice, přestože touto smlouvou, na základě toho, že ještě kvůli nedostatečnému počtu ratifikací nevstoupila v platnost, není vázána. Na základě zkušenosti jiných zemí se zaváděním jaderných programů a získávání těchto zbraní (např. Severní Koreje) lze předpokládat, že by země čelila diplomatickému tlaku ze strany mezinárodního společenství a ekonomickým sankcím, které jsou jedním z hlavních nástrojů řešení situace s jadernými zbraněmi v Korejské lidové demokratické republice. Získání jaderné zbraně by mělo dopad na bezpečnost v regionu, což by mohlo vyvolat touhu po vlastních zbraních například v Japonsku nebo na Tchaj-wanu. Toto počínání by mělo dopad i na aliančního partnera Jižní Koreje – Spojené státy, jejichž vztahy a spolupráce hrají zásadní roli v zajišťování bezpečnosti země.

Jaderná energie má v zemi navíc významný podíl na celkové energetice. Díky své technologické vyspělosti vyváží technologie i za své hranice, kde má zakázky nesoucí významný finanční příjem. Přestože nový jihokorejský prezident není zastáncem jaderné energie, a již představil alternativní plány, v současnosti se tento zdroj energie podílí více než třiceti procenty na celkové energetice země.

Argumenty, které se v Jižní Koreji ohledně získání jaderných zbraní vyskytují, zahrnují například vyrovnání moci se Severní Koreou nebo jejich využití jako nástroj pro jaderné odstrašování. Výzkum veřejného mínění v červenci 2017 ukázal, že více než dvě třetiny dotazovaných by jaderné zbraně ve své zemi uvítaly. Občané jsou totiž znepokojeni provokacemi svého severního souseda, chtějí vyvážit sílu jeho jaderné techniky či jimi podpořit postoj země při vyjednávání. Svoji roli v získání jaderných zbraní hraje také zvýšení suverenity a prestiže země. Oficiální aktivity země ale nesměřují k těmto snahám, což dokazuje podpis již zmíněné NPT, CTBT nebo pořádání summitu o jaderné bezpečnosti v roce 2012.

Jako nástroje řešení problému, který představuje Severní Korea a jež by měly vést ke zvýšení bezpečnosti v regionu se uvádí kromě ekonomických sankcí také razantnější řešení vojenským útokem anebo vyjednávání. Jižní Korea uplatnila svoji politiku ekonomických sankcí, když Severní Korea potopila její vojenskou loď. Zejména v posledních několika měsících a s nástupem nového jihokorejského prezidenta Mun Če-ina je země velmi aktivní

v diplomatických aktivitách. Odehrálo se několik událostí historického významu, včetně účasti Severní Koreje na Olympijských hrách pořádaných jihem a několik setkání nejvyšších představitelů obou zemí včetně podepsání deklarace, na jejímž základě mají být provedena opatření, která by uvolnila napětí na poloostrově. Možnost vojenského útoku byla patrna z rétoriky současného amerického prezidenta Donalda Trumpa jako reakce na zvýšenou aktivitu Severní Koreje v oblasti jaderných zbraní a balistických střel. I z americké strany však došlo k historickému momentu, když se její prezident setkal na vyjednávání s nejvyšším představitelem Korejské lidově demokratické republiky Kim Čong-unem.

Spojené státy americké hrají v zajišťování bezpečnosti Korejské republiky zejména po vojenské stránce významnou roli. I když se Jižní Korea zaměřuje na své vlastní kapacity, v jejichž rámci například reformuje a modernizuje svoji armádu, zdůrazňuje také korejsko-americkou alianci. V zemi se nachází velké množství amerických vojáků, jsou prováděna pravidelná společná vojenská cvičení a Spojené státy opět zopakovaly svůj závazek spojený s obranou Jižní Koreje. Minulý rok byl do země nainstalován velmi diskutovaný systém protiraketové obrany, jež vyvolal ohlasy u jihokorejské veřejnosti i ostatních států v regionu. Lidé hlasující pro zavedení systému svůj názor zdůvodňovali zejména zvýšenou bezpečností. Ti opačného názoru vyzdvihovali možnost zhoršení vztahů s Čínou nebo Ruskem, jež se zavedením nesouhlasí. Také Čína hraje podstatnou úlohu v zajišťování bezpečnosti země, a to hlavně po stránce ekonomické, neboť pro Jižní Koreu představuje největšího importního i exportního partnera. Obě země z dlouhodobého hlediska udržují vřelé vztahy. Čína má zájem na mírovém uspořádání na Korejském poloostrově, neboť se obává ekonomických a politických důsledků případného pádu režimu na severní straně Korejského poloostrova. Při zajišťování bezpečnosti země je třeba zdůraznit propojenost jednotlivých dimenzí, a to zejména vojenské a ekonomické.

Seznam literatury

Tištěné zdroje

BRIMMER, Esther. *Five dimensions of homeland and international security*. Washington, D.C.: Center for Transatlantic Relations, Johns Hopkins University, 2008. ISBN 978-098-0187-106.

COWEN KARP, Regina. *Security with nuclear weapons?: different perspectives on national security*. Solna, Sweden: Stockholm International Peace Research Institute, 1991. ISBN 978-019-8278-399

ROMM, Joseph J. *Defining national security: the nonmilitary aspects*. New York: Council on Foreign Relations Press, 1993. ISBN 978-087-6091-357.

SOKOLSKI, Henry D a Bruno TERTRAIS. *Nuclear weapons security crises: what does history teach?*. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press, 2013. ISBN 15-848-7574-7.

TŮMA, Miroslav. *Jak dál v jaderném nešíření a odzbrojování*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014. ISBN 978-80-87558-20-1.

WALTZ, Kenneth N. *Theory of International Politics*. Waveland Press, 2010. ISBN 9781478610533.

Elektronické zdroje

2016 Defence White Paper. In: Ministry of National Defence: Republic of Korea [online]. 2016 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/cop/pblictnt/selectPublicationUser.do?siteId=mndEN&componentId=51&categoryId=0&publicationSeq=777&pageIndex=1&id=mndEN_031300000000

A nuclear South Korea?. *International Journal* [online]. Sage Publications, 2014, **69**(1), 26-34 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24709339?read-now=1&refreqid=excelsior%3Aa16c182332d40b184762fb7f72b2f09d&seq=2#metadata_info_tab_contents

Arms Control and Proliferation Profile: North Korea. *Arms Control Association* [online]. 2018 [cit. 2018-11-04]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/northkoreaprofile#Major>

BINNENDIJK, Hans. Asian Partners and Inadequate Security Structures. *Friends, foes, and future directions: U.S. partnerships in a turbulent world* [online]. Santa Monica, Calif.: RAND Corporation, 2016, s. 97–122. ISBN 9780833092205 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt19jcj3h.12>

BONG, Youngshik. Continuity Amidst Change: The Korea – United States Alliance. *Global allies: comparing US alliances in the 21st century*. [online]. Acton, A.C.T.: ANU Press, 2017, s. 45-58. ISBN 9781760461188 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt1sq5twz.7>

CÎRDEI, I.A. National Security And Collective Security From The Perspective of Ensuring Energy Security. *Land Forces Academy Review*, 2014, vol. 19, no. 2. pp. 145-151 [cit. 2018-10-02]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1544221185/E7D62E6DCBB7477BPQ/5?accountid=17203>

Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (CTBT). In: *United Nations: UNODA* [online]. ©2018 [cit. 2018-11-23]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/ctbt/>

Defence Reform. *Republic of Korea* [online]. [cit. 2018-11-03]. ISSN Ministry of National Defence. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/mbshome/mbs/mndEN/subview.jsp?id=mndEN_031000000000

Disputed islands. [obrázek] In: *Digital Journal* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: <http://www.digitaljournal.com/news/world/south-korea-holds-island-live-fire-drill-ignores-japan-protest/article/387172>

DOWDING, Keith M. *Encyclopedia of power* [online]. Thousand Oaks, Calif.: SAGE, 2011 [cit. 2018-10-02]. ISBN 9781412994088. Dostupné z: http://individual.utoronto.ca/seva/power_n329.pdf

DUKE, Simon. Northeast Asia and Regional Security. *The Journal of East Asian Affairs* [online]. 1995, 9(2), 323–384 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/23253997

ENGELHARDT, Michael J. Rewarding nonproliferation: The South and North Korean cases. *The Nonproliferation Review* [online]. 1996, vol. 3, issue 3, s. 31-37 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://cns.miis.edu/npr/pdfs/engelh33.pdf>

Fact Sheet: Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT). In: *Center for Arms Control and Non-Proliferation* [online]. 2017 [cit. 2018-11-30]. Dostupné z: <https://armscontrolcenter.org/fact-sheet-nuclear-non-proliferation-treaty-npt/>

FAIOLA, Anthony. IAEA Chief Doubts S. Korean Arms Plans. *The Washington Post* [online]. 2004 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz:2048/ehost/detail/detail?vid=4&sid=66ec7527-4622-4b71-b4a1-c947426e9836%40pdv-sessmgr02&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=WPT166766230904&db=bwh>

FRIEDRICHS, Jörg. East Asian Regional Security. *Asian Survey* [online]. 2012, 52(4), 754–776 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/10.1525/as.2012.52.4.754

GÄRTNER, Heinz. Deterrence, disarmament and arms control. *International Politics* [online]. 2014, **51**(6), 750-762. ISSN 13845748 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1629881888/A00C9B876C1B4896PQ/2?accountid=17203#>

Glossary. In: *Nuclear Threat Initiative* [online]. [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <https://www.nti.org/learn/glossary/#strategic-arms-limitations-talks-salt-i-ii>

Historicky významná Smlouva zakazující jaderné zbraně (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons) byla schválena. *Ústav mezinárodních vztahů, Centrum mezinárodního práva: Mezinárodněprávní reflexe* [online]. Praha, 2017, **2017**(9) [cit. 2018-09-25]. Dostupné z: http://www.dokumenty-iiir.cz/ILR/2017/Reflexe_9_2017_CJ.pdf?sm_au=iVVtJ04tkT6ZPRfL

HO, Shawn. Pyeongchang Winter Olympics – What’s Behind the Korean Unification Flag?. *RSIS Commentaries* [online]. 2018, **18**(019) [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <https://dr.ntu.edu.sg/handle/10220/44432>

CHANG, Semoon. Economic Cooperation Between the Two Koreas. *North Korean Review* [online]. 2012, vol. 8, no. 2, s. 6-16. ISSN 15512789 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1682440707/BB24F51571834CA6PQ/1?accountid=17203>

International Relations. In: *Korea.net* [online]. ©1999-2018 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <http://www.korea.net/Government/Constitution-and-Government/International-Relations>

JO, Dong-Joon a Erik GARTZKE. Bargaining, Nuclear Proliferation, and Interstate Disputes. *The Journal of Conflict Resolution* [online]. 2009, **53**(2), s. 209-233 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/20684582>

JO, Dong-Joon a Erik GARTZKE. Determinants of Nuclear Weapons Proliferation. *The Journal of Conflict Resolution* [online]. 2007, **51**(1), 167-194. ISSN 00220027. [cit. 2018-10-04]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/27638542>

Joint Statement of President Donald J. Trump of the United States of America and Chairman Kim Jong Un of the Democratic People’s Republic of Korea at the Singapore Summit. *White House* [online]. 2018 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/joint-statement-president-donald-j-trump-united-states-america-chairman-kim-jong-un-democratic-peoples-republic-korea-singapore-summit/>

KANG, David C. Between Balancing and Bandwagoning: South Korea’s Response to China. *Journal of East Asian Studies* [online]. 2009, s. 1-28 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: http://www.eai.or.kr/data/bbs/eng_jeas/201006211443335.pdf

KEARN, David W. Recent History of Missile Proliferation. *Facing the Missile Challenge: U.S. Strategy and the Future of the INF Treaty* [online]. RAND Corporation, 2012, s. 11-32 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt3fh15z.10>

KING, Amy. Economics and security. GLENN, Russel W. *New Directions in Strategic Thinking 2.0: ANU Strategic & Defence Studies Centre's Golden Anniversary Conference Proceedings*. [online]. ANU Press, 2018, s. 23-35. [cit. 2018-10-02]. ISBN 9781760462239. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctv47wfph.9>

Korean Peninsula. *International Crisis Group* [online]. 2018 [cit. 2018-11-20]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch>

KO, Sangtu. Features of Territorial Disputes in Northeast Asia. *The Journal of Territorial and Maritime Studies* [online]. 2014, 1(1), 135-139 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: http://contents.nahf.or.kr/english/item/downloadItemFile.process?fileName=jm_001_0080.pdf&levelId=jm_001e_0080

KRISTENSEN, Hans M. a Robert S. NORRIS. Israeli nuclear weapons, 2014. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2015, 70(6), 97-115 [cit. 2018-11-22]. DOI: 10.1177/0096340214555409. ISSN 0096-3402. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1177/0096340214555409>

LAI, Christina. *Talk is not cheap: China's assurance and reassurance strategy in East Asia*. [online]. Ann Arbor: Georgetown University, 2015. Order No. 3703467. ISBN 9781321753165 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1684090676/48D107202583492DPQ/1?accountid=17203>

LARGE, John H. *The Actual and Potential Development of Nuclear Weapons Technology in the Area of North East Asia: (Korean Peninsular and Japan* [online]. 2005 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2006/4/Development-of-NW-in-NEAsia.pdf>

Military expenditure (% of GDP). In: *The World Bank* [online]. Stockholm International Peace Research Institute, Yearbook: Armaments, Disarmament and International Security, 2018 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2017&locations=KR&start=1990&view=chart>

MORALES PEDRAZA, Jorge. The Reform of the United Nations Disarmament Machinery. *Public Organization Review* [online]. 2016, 16(3), 319-334. ISSN 15667170. [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1811095447/A9931B9523DB4279PQ/1?accountid=17203>

NAKATO, Sachio. Northeast Asia: Regional perspectives for the White Paper on Peacebuilding. In: *Geneva Peacebuilding Platform* [online]. 2015 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.gppplatform.ch/content/whitepaper-series-no8-northeast-asia-sachio-nakato>

Non-Proliferation Of Nuclear Weapons & Nuclear Security. In: *International Atomic Energy Agency* [online]. 2011 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <https://www.iaea.org/sites/default/files/safeguards0806.pdf>

North and South Korean Leaders meets as US indicates summit may yet happen. *The Guardian* [online]. 2018 [cit. 2018-11-26]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/may/26/kim-jong-un-moon-jai-in-korean-leaders-hold-surprise-meeting>

Nuclear Energy Data. *Nuclear Development* [online]. OECD NEA, 2017 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.oecd-neo.org/ndd/pubs/2017/7365-ned-2017.pdf>

Nuclear Power in South Korea. World Nuclear Association [online]. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://www.world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-o-s/south-korea.aspx>

Nuclear Proliferation in North East Asia. *European Parliament: Directorate-General for External Policies, Policy Department* [online]. 2017 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578015/EXPO_STU\(2017\)578015_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578015/EXPO_STU(2017)578015_EN.pdf)

Nuclear Weapons: Who Has What at a Glance. In: *Arms Control Association* [online]. 2018 [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/Nuclearweaponswhohaswhat>

Panmunjom Declaration on Peace, Prosperity and Reunification of the Korean Peninsula. In: *Ministry of Unification* [online]. 2018 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: https://www.unikorea.go.kr/eng_unikorea/news/releases/?boardId=bbs_0000000000000034&mode=view&cntId=54179

PAUL SONNE. U.S. and South Korea cancel exercise to give diplomacy 'every opportunity'. *Washington Post, The* [online]. 2018 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz:2048/ehost/detail/detail?vid=4&sid=62e67245-11cb-4bd0-af8b-8ab83a849fdc%40sessionmgr101&bdata=Jmxhbmc9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=wapo.07990f06-d3c3-11e8-a275-81c671a50422&db=bwh>

Political Overview. *South Korea Country Review* [online]. 2012, 7-9 [cit. 2018-11-24]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=f857cacc-7762-489c-999c-1c547557e904%40sessionmgr104>, str. 7-9

POMPER, Miles A. The Seoul Nuclear Security Summit: How Much of a Success?. In: *Academic Paper Series* [online]. Korea Economic Institute, 2012 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: http://www.keia.org/sites/default/files/publications/milespomper_aps_paper.pdf

Preparatory Committee for the 2020 Review Conference of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. *United Nations* [online]. Vídeň, 2017 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: <https://undocs.org/NPT/CONF.2020/PC.I/13>

Preparatory Committee for the 2020 Review Conference of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. *United Nations* [online]. Ženeva, 2018 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: <http://undocs.org/NPT/CONF.2020/PC.II/9>

Proposed Internationally Legally-Binding Negative Security Assurances (NSAS). In: *Nuclear Threat Initiative* [online]. 2017 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <https://www.nti.org/learn/treaties-and-regimes/proposed-internationally-legally-binding-negative-security-assurances/>

Pushing for 'Defense Reform 2.0' to support the responsible defense of peace and prosperity. In: *Ministry of National Defence: Republic of Korea* [online]. 2018. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: http://www.mnd.go.kr/user/boardList.action?command=view&page=1&boardId=O_47261&boardSeq=O_191200&mcategoryId=&id=mndEN_020100000000

SAGAN, Scott D. Why Do States Build Nuclear Weapons?: Three Models in Search of a Bomb. *International Security* [online]. 1997, 21(3), 54-86 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2539273>

SANG KI, Kim. What is the Meaning of Realizing the Peace Olympics?. In: *Korea Institute for National Unification* [online]. 2018 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://repo.kinu.or.kr/bitstream/2015.oak/8942/1/CO%2018-04%28E%29.pdf>

Signature/ratification status of the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. *International Campaign to Abolish Nuclear Weapons* [online]. 2018 [cit. 2018-09-25]. Dostupné z: <http://www.icanw.org/status-of-the-treaty-on-the-prohibition-of-nuclear-weapons/>

SIPRI Yearbook 2018: Armaments, Disarmament and International Security [online]. Oxford University Press, 2018 [cit. 2018-11-24]. ISBN 9780198821557. Dostupné z: <https://www.sipri.org/yearbook/2018>

Smlouva o nešíření jaderných zbraní. *Státní úřad pro jadernou bezpečnost* [online]. 1974 [cit. 2018-09-23]. Dostupné z: https://www.sujb.cz/fileadmin/sujb/docs/zakaz-zbrani/nesireni-jz/NPT_Cs.pdf

South Korea Defence & Security Report. *South Korea Defence* [online]. 2018, 1-43 [cit. 2018-10-28]. ISSN 17491665. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=33124a73-d8ad-47b2-ad5a-027079e3380c%40pdc-v-sessmgr02>

South Korea Major Trade Partners. In: *Bridgat* [online]. 2018 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: http://countries.bridgat.com/South_Korea_Trade_Partners.html

STATUS OF SIGNATURE AND RATIFICATION. In: *CTBTO: Preparatory Commission* [online]. ©2010 [cit. 2018-11-23]. Dostupné z: <https://www.ctbto.org/the-treaty/status-of-signature-and-ratification/>

SWAINE, Michael D. Chinese Views on South Korea's Deployment of THAAD. *China Leadership Monitor* [online]. 2017, 4(52) [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: <https://carnegieendowment.org/files/CLM52MS.pdf>

TACHIKAWA, Tomoyuki. Kim says denuclearization to be completed "in the near future". *Kyodo News Service*. [online]. 2018 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/2110079534/2BC5D17FEEF84CA6PQ/38?accountid=17203>

THAAD on the Korean Peninsula. *Institute for Security & Development Policy* [online]. 2017 [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: <http://isd.eu/publication/korea-thaad/>, str. 4

The 5th Japan-South Korea Joint Public Opinion Poll: Analysis Report on Comparative Data. *The Genron NPO* [online]. 2017 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: http://www.genron-npo.net/en/archives/170721_en.pdf

The Six-Party Talks at a Glance. In: *Arms Control Association* [online]. 2018 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/6partytalks>

The U.S.-North Korean Agreed Framework at a Glance. *Arms Control Association* [online]. 2018 [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/agreedframework>

Threats to Security in East Asia. In: *The Polish Institute of International Affairs: Bulletin* [online]. 28 (968). 21.3.2017 [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: https://www.pism.pl/files/?id_plik=23011

Treaty Banning Nuclear Weapon Tests in the Atmosphere, in Outer Space and Under Water. In: *United Nations Office for Disarmament Affairs* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: http://disarmament.un.org/treaties/t/test_ban/text

Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. United Nations General Assembly [online]. New York, 2017 [cit. 2018-09-25]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/CONF.229/2017/8>

U.S. Negative Security Assurances at a Glance. In: *Arms Control Association* [online]. 2018 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/negsec>

U.S.-South Korea Relations. *Congressional Research Service* [online]. 2017 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>

WOOLF, Amy F. The New START Treaty: Central Limits and Key Provisions. *Defence Technical Information Center* [online]. 2014 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/nuke/R41219.pdf>

YE, Sang a Richard RIGBY. North Korea: A Year of Crisis. GOLLEY, Jane a Linda JAIVIN. *Prosperity* [online]. ANU Press, 2018, s. 80-95. ISBN 9781760462031 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctv1rmjm7.13>

YOON, Sukjoon. *North and south Korea's new military agreement* [online]. Tokyo: Tribune Content Agency LLC, 2018. [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/2115228325/D8FE85B872864D68PQ/1?accountid=17203>

Seznam grafů

Graf 1: Měla by Jižní Korea získat jaderné zbraně?.....	34
Graf 2: Jižní Korea – exporty	38
Graf 3: Jižní Korea – importy.....	39
Graf 4: Výzkum veřejného mínění o rozmístění THAAD	44
Graf 5: Výzkum veřejného mínění o rozmístění THAAD	45
Graf 6: Výdaje na obranu v Jižní Koreji.....	47
Graf 7: Reforma korejské armády	48

Seznam příloh

Příloha č. 1: Teritoriální spory v severovýchodní Asii.....	68
Příloha č. 2: Přehled jaderných zkoušek Severní Koreje.....	69
Příloha č. 3: Multilaterální spolupráce v regionu severovýchodní Asie.....	70

Přílohy

Příloha č. 1

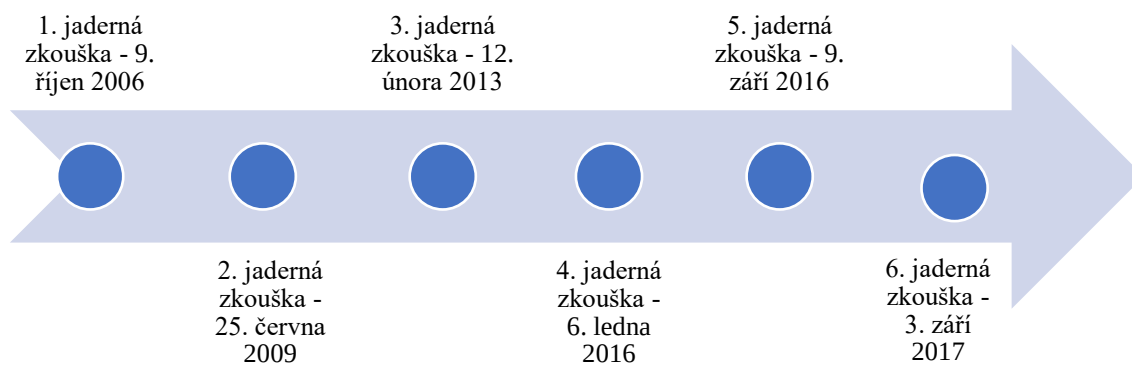
Teritoriální spory v severovýchodní Asii

Zdroj: *Disputed islands*. [obrázek] In: *Digital Journal* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: <http://www.digitaljournal.com/news/world/south-korea-holds-island-live-fire-drill-ignores-japan-protest/article/387172>

Příloha č. 2

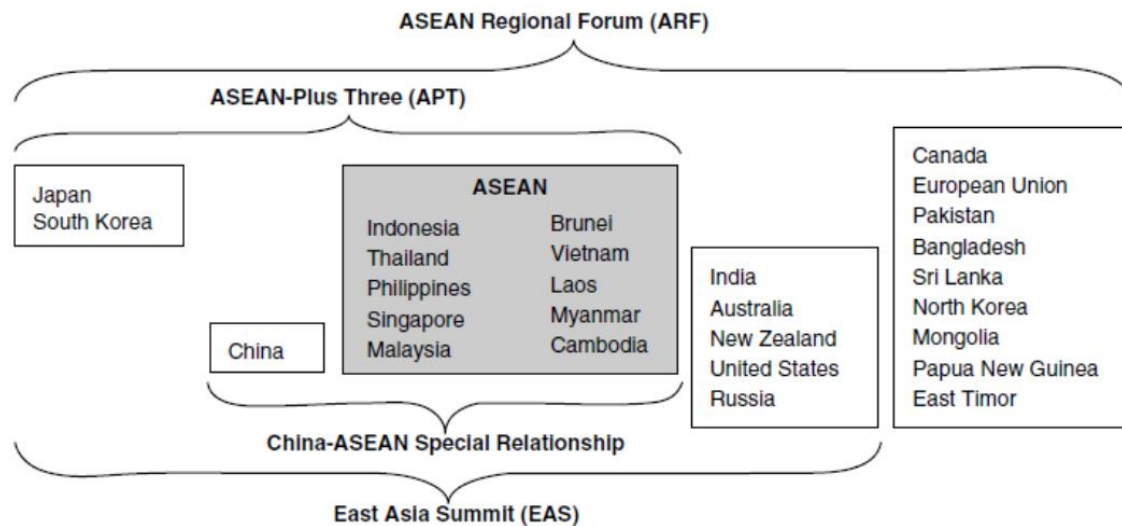
Přehled jaderných zkoušek Severní Koreje

Zdroj: *Arms Control and Proliferation Profile: North Korea*. Arms Control Association [online]. 2018 [cit. 2018-11-04]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/northkoreaprofile#Major>

Příloha č. 3

Multilaterální spolupráce v regionu severovýchodní Asie

Zdroj: FRIEDRICHS, Jörg. *East Asian Regional Security*. Asian Survey [online]. 2012, 52(4), 754–776 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/10.1525/as.2012.52.4.754, str. 757